

NIEUW BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Editie voor Nederland.

HOOFD-BUREAU: Batavia, bij BRUINING & WIJT.

Rotterdam, bij M. WIJT & ZONEN.

VOORWOORDEN,

VOORKOMENDE IN DE GEWONE EDITIE VAN HET

Nieuw Bataviaasch Handelsblad.

HET INDISCH LEGER EN DE WETENSCHAP.

Wij hebben kennis genomen van eenige legerorders, die wij met voldoening inzagen, daar zij de strekking hebben de bevordering van wetenschap door de officieren van ons Indisch leger aan te moedigen en hunne goede diensten in te roepen om taal-, land- en volkenkunde, alsmede de krijgswetenschap, te vermeerderen. Tevens ziet men meer en meer het legerbestuur breken met het stelsel van kinderachtige geheimhouding, vroeger aan alle Indische ambtenaren omtrent de vruchten van hunne studien opgelegd.

Reuigen tijd geleden maakte een der Soerabajasche bladen reeds melding van een legerorde, no. 60, waarbij officieren worden uitgenoodigd het departement van oorlog verhandelingen in te zenden over een achttal onderwerpen, die van direct praktisch nut kunnen zijn.

Daarbij sluit zich een legerorde no. 138 aan, waarbij last is gegeven bijdragen tot korpsgeschiedenissen te leveren en die door den korpschef te veld of door een aan te wijzen officier in vreedstijd te doen bijebrengen.

Men heeft in Nederland in de laatste jaren eenige uitmuntende werken over dergelijk onderwerp geschreven. Menig belangrijk historisch feit kwam daardoor aan het licht. Indien men onze Indische krijgsgeschiedenis willen schrijven, tal van leentzen zouden niet aan te vullen zijn. En menig heldenfeit verdiende toch in gulden letters in de geschiedenis te prijken.

De legerorde zegt daarom terecht:

Ten einde aan de vergeetheid te onttrekken de daden en lotgevallen der bijzondere korpsen, welke zoowel om de feiten zelve als om de leden van het korps, die zich op eenige wijze gewaag ondercheidde, in de geschiedrollen daarvan de eervolle plaats te versieren, waarop zij recht verkrijgen, behoort bij ieder korps aantekening te worden gehouden van alle zich daarbij voordorende belangrijke bijzonderheden, welke geschikt kunnen worden waardig te zijn om te worden geboektstaafd, ook tot leering, voorbeeld en prikkel van anderen.

Als zoodanig behooren daarin een breede plaats te beslaan al die zich te veld voorgedaan hebbende bijzonderheden, welke — hoezeer zich ook minder eignende om te worden opgenomen in het verhaal van eenen geheel oorlog of veldtocht, dat nit den aard der zaak slechts de hoofden, de meer belangrijke, tot beslissing gebracht hebbende, feiten kan bevatten — toch geschikt kunnen worden nuttige wenken te bezitten voer de beoefening der krijgskunde en den uitvoerders tot eere te strakken; — bijzonderheden, welke leiden om het zelfvertrou-

wen in den oorlog te verhoogen, aansporen tot het bestendig evenaren en zoo mogelijk overtreffen van dappere en beleefde voorgangers, tot eerkucht en het behalen van roem, en voorbeelden leveren van trouw en volharding en opoffering in den strijd.

Dat het rustige vredesgarnizoen minder belangrijk oplevert, om in de geschiedrollen van een korps te worden opgenomen is natuurlijk;

maar wanneer men overweegt, dat de daarin door te brengen tijd moet worden besteed om de troepen zoo geschikt mogelijk te maken voer het voeren van oorlog, en daartoe niet alleen geordend wordt: bedevendheid in den wapenhandel, in de exercitien en in de verdere militaire oefeningen, maar vooral ook wetenschappelijke kennis der officieren, goede en voerkeundige theoretische vorming van het kader, krijgsgucht en een goed zedelijk gebalte der soldaten, dan zal het, zonder dat noodig is om zulke breedvoerig uit te zetten, duidelijk wezen, dat men zich ook bij die verrichtingen hoogst verdienstelijk kan maken, en dus mede in vreedstijd ten volle aanspraak kan verwerven om met lof in de geschiedrollen van zijn korps te worden vermeld.

Eene andere order no. 51 beveelt officieren meerdere beoefening van de Maleische en Javaansche talen aan, opdat men ze niet alleen kunne spreken, maar ook lezen en schrijven.

Dat die kennis voor den officier en den burgerlijken ambtenaar van evenveel nut, ja onontbeerlijk is, behoeft geen betoog. Maar indien men er toe kwam een generaal staf in Indie op te richten, is de kennis der hoofdtalen volstrekt onmisbaar voor hen, die er deel van zouden uitmaken.

Kindelijk wijzen wij op een legerorde no. 133, waarbij een beroep wordt gedaan op de belangstelling van officieren van ons leger in de alhier gevestigde instellingen van wetenschap.

Die order luidt:

Bij verschillende gelegenheden werd, door of van wege de hier te lande gevestigde vereenigingen of instellingen van wetenschappelijken aard, de welwillende medewerking ingeroepen der heeren officieren, om zooveel in hun vermogen is bij te dragen tot den bloei dier instellingen, en zoo doende ook hun aandeel te leveren in het verspreiden van nuttige kennis ontrant deze gewesten.

Evenzeer als de *Natuurkundige vereeniging in Nederlandsch Indie* er den meesten prijs op stelt kennis te nemen van de waarnemingen en opmerkingen, die gedaan zijn, dan wel in het bezit te mogen worden gesteld van de verzamelingen van Zoologische, Botanische en Mineralogische aard, die wellicht gemaakt zullen worden, zal het *Batavisch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* met erkentelijkheid ontvangen alle voorwerpen op het gebied van Archaeologie, Ethnologie en Numismatiek, terwijl ook het *Mineralen-Kabinet van het Nijwezen* zich met aandrang aanbeval voor de toezending van gesteenten en mineralen, vooral uit de nog weinig of niet bekende streken van den archipel, zoodaende van versteeningen vergezeld van berichten ontrant een en ander.

Niet twijfelende of dit beroep, waaraan reeds meermalen door belangstellende officieren werd gevolg gegeven, zal ook anderen aansporen dat hofelijk voorbeeld te volgen, breng ik het bij deze gaarne in herinnering.

Alle bijdragen ten behoeve van de hiere eerstgenoemde instellingen kunnen plaatselijk worden geleverd bij de militaire Commandanten, nam wie, nadat bij het Departement van Oorlog kennis zal zijn bekomen van den aard of inhoud van het geschonkene, nader zal wor-

den, medegedeeld hoe dan verder daarmee behoeft te worden gehandeld.

Van het antwoorden van voor het Ministerie-Kabinet van het Mijnwezen bestemde voorwerpen, gelieven de vermaatschaars mededeeling te doen aan de betrokken hoofden van gewestelijk bestuur, van wier medewerking voor de verzending voor 's lands rekening, de directie van het Mijnwezen zich heeft verzekerd.

Wij stellen ten volle vertrouwen in de zucht tot bevordering der wetenschap, die onze officieren bezield, en verwachten veel van dit vernieuwd leeroep op hunne medewerking om kennis te verspreiden en wetenschap te bevorderen.

Zoo gaau wij telkens eene schrede vooruit tot afbreking van het heillooze stelsel, in 1856 en 1857 ingevoerd, om de vruchten van de nasporingen van officieren en ambtenaren in de archieven te bedelven, nadat men van hen gevorderd had, dat zij alle geschriften of aantekeningen zouden afgeven. De regeering heeft daarvan, in de eerste plaats, de gevolgen moeten onder vinden, want zij schrikte af van studie en vermeerdering van kennis, terwijl hij eene heerschappij als de onze in deze gewesten over zoo verschillende handen en volkeren voorzeker kennis macht is. En aan onze kennis onthrekt nog *enorm* veel.

INDISCH LEGER.

II.

Bevorderingen beneden den rang van officier.

In een vorig artikel deden wij ons best om te bewijzen, dat de belooningen, die voor Ned. Indische militairen van alle graden beneden den rang van officier zijn uitgelooft, geenszins het kenmerk dragen van bijzondere zucht tot ontwikkeling van zodelijke eigenschappen of van het op hoogen prijs stellen van dienstijver.

Onderzoekten wij thans, of het bekleeden der graden van korporaal en onder-officier zoo nadokkelijk is gemaakt, dat de hoop op bevordering genoegzamen prikkel aangecijnt worden, om het meerendeel der manschappen van verkoerheden terug te houden en tevens het zodelijk en intellectueel gehalte van het leger te verhoogen. Stellen wij daarbij echter op den voorgrond, dat bevordering volstrekt niet voor ieder oppassend soldaat is weggelegd. Napoléon I had zijne portes-aigles en maakte daardoor zelfs het verkrijgen van den officiersrang voor den braven, maar ongeteldden soldaat niet volstrekt onmogelijk. Hier is het echter anders. Om korporaal en onder-officier te worden, moet de man, uitzonderingen daargelaten, voldoen aan de voor die rangen bepaalde examens; ongelukkig is dit maar al te dikwijls een struikelblok. Voor hem die in huanne jeugd niet geleerd hebben, — huan aantal is helaas! onder de Nederlanders in geenen deele gering, — is het moeilijk zich op meer gevorderden leeftijd en zonder eenige andere gelegenheid om zich te oefenen dan in de corpscholen het voor het afleggen van die examens vereischte eigen te maken. Wat is overigens te verwachten van een onderricht, dat telkens en telkens wordt afgebroken door de dienstplichten van den leerling (wij spreken op grond van ondervinding), zoodat deze soms slechts twee of driemaal per maand de gelegenheid heeft om de lessen bij te wonen?

Welke vruchten kunnen geplukt worden van een onderricht, gegeven door instructeurs, die, in strijd met de duidelijke voorschriften van het administratief reglement, van geene andere diensten dan die op de scholen vrijgesteld zijn, die niet in aanmerking komen voor het ontvangen van gratificatiën en die daarenboven zoo dikwijls worden vervangen, dat alleen daardoor zelfs de meest onbegrensde belangstelling moet verflaunen. 't Gaat met die

corpscholen als met zoovele andere zaken. Ze maken een fraai figuur op 't papier, geven gelegenheid tot het indienen van sierlijke rapporten en staten, worden de Tweede Kamer voorgehouden als bewijzen voor den goeden geest van het leger en de zorg die ook aan de intellectueele ontwikkeling besteed wordt; maar zij beteekenen in de werkelijkheid al zeer weinig. Reeds in een vroeger artikel, geplaatst in de Locomotief van den 16 Mei II., gaven wij aan, hoe volgens onze bescheidene meening moet gehandeld worden, ten einde de massa der Eur. militairen zoo ver te brengen, dat zij zich later met vrucht op het verkrijgen der kundigheden, noodig voor het bekleeden der graden van korporaal en onder-officier, kunnen toeleggen. Wordt op die wijze gehandeld, dan zou hetgeen verder voor die graden vereischt wordt, op de corpscholen moeten onderwezen worden. Daartoe zouden die scholen echter op geheel anderen leest geschoeid moeten worden dan thans het geval is.

In de eerste plaats zouden wij wenschen dat gedurende een bepaald tijdvak en geregeld bijwonen der lessen plaats had, zonder dat deze immer zouden behoeven te worden verzuimd om deel te nemen aan andere diensten. Denklijk komen wij later op dit onderwerp terug. Nu bepalen wij ons tot herhaling van het zoo straks beweerde, dat hij die in zijne jeugd niet de gelegenheid had zich de algemeene bekwaamheden, noodig voor den graad van onder-officier of korporaal, eigen te maken, het ook op de corpscholen maar zelden zoover zal brengen.

Nemen wij echter aan, dat de man, 't zij door zijne vroegere opleiding, 't zij door 't geen hij op de corpschool heeft geleerd, ten volle in staat is om niet alleen aan de eischen, gesteld voor den graad van korporaal, maar ook aan die voor den graad van onder-officier, in alle opzichten te voldoen. Is dan de toekomst welke hem bij het bekleeden dier graden zal te beurt vallen, zoo aantrekkelijk, dat hij alleen daarin eene aansporing zal vinden tot het leiden van een goed en ordelijk levensgedrag en het aan den dag leggen van strenge plichtsbetrachting, gepaard met onbegrensden dienstijver?

Wij meenen dat in genoemde te mogen betwijfelen. Natuurlijk hebben wij hier niet op het oog individuen, die door opvoeding en in huanne jeugd genoten onderricht, de hoop kunnen koesteren het eenmaal tot officier te zullen brengen en voor wie de tijd, a's korporaal en onder-officier doorgebracht, alleen is eene leerschool tot het verkrijgen van 't geen noodig is tot bereiking van het doel van hun streven. Wij bepalen ons hier tot hen, die niet durven hopen het ooit verder dan tot onderofficier te zullen brengen, maar van wie dan ook mag verwacht worden, dat zij, eens met de gouden galons versierd, alleen zullen leven voor de plichten van huanne stand. Gaan wij, ten einde de gestelde vraag te beantwoorden, eens na wat al zoo van den korporaal en onder-officier verlangd wordt, en wat velden voor huanne verrichtingen ontrangen. Beginnen wij met den korporaal.

Voorzeker is de betrekking nederig, die door hem bekleed wordt. Toch is 't niet iedereen gegeven die betrekking naar behooren te vervullen. Noeh soldaat, noeh onderofficier, maar dagelijks met den eersten in omgang en diens verhuif deledende, mag hij noch te zwak, noch te overmatig gestreng zijn. In 't eerste geval is 't zeker dat hij spoedig zal figurceren als een speelpop van zijne ondergeschikten; in 't laatste geval maakt hij het zijne meederen lastig met eindlooze rapporten over zaken, die even goed huishoudelijk hadden kunnen worden afgedaan, en tevens verlaat hij zijne minderen; dat geeft aanleiding tot wrevel en verzet en is al te dikwijls oorzaak van vergripen tegen den dienst of tot insubordinatie. In een woord, hij moet weten te geven en te nemen, en niet weinig menschenkennis

bezitten, wil hij in eene omgeving als welke door *Melo* in de Locomotief van 14 Februari II. zoo juist wordt afgeschildert, zijn gezag naar behooren handhaven. Daarmede heeft hij echter niet afgeleerd.

Belast met het kommando van een escouade; verantwoordelijk voor al wat strijdig met de reglementen in die escouade voorvalt; moeiende mede werken tot de stipte uitvoering van alle bijzonderheden, rakende politie, krijgstuicht en inwendigen dienst; belast met de zorg voor het goed onderhouden der wapens, kleederen en uitrusting van zijne onderhoorigen, zoodaende dat deze zindelijk voor den dag komen; doelmeeende aan alle exercitiën, de instructie van recruten, theoriën enz.; niet vrijgesteld van de corpschool; zoo hij tot de oulsten van zijnen graad behoort, veelvuldig optredende als sectie-kommandant of, schrijft hij eene redelijke hand, als fourier; als korporaal der week leider naar van den dag kunnende uitgezonden worden tot het overbrengen van orders, aankomend in de weer tot het aflossen van schilwachters, het ontvangen van rondes en patronilles of het doen der lasten, dan wel zoo hij optreedt als kommandant, in verplichtingen en verantwoordelijkheid geheel gelijkstaande met den onder-officier; belast met het aanhouden van de nominatielijsten der compagnie en van de kleeding-staten zijner ondergeschikten; veelal de zondsbok voor begane verzuimen; — voor dat alles ontvangt hij eene solij slechts 8 centen per dag hooger dan die van den gewonen soldaat, die vrij is van alle verantwoordelijkheid en voor niets te zorgen heeft dan voor zijn persoon, zijne wapens en zijne uitrusting.

Is die belooning geëvenredigd aan 't geen van hem gevergd wordt? Stellig neen! Een ieder, die de zaak onvooroordeel overweegt, zal dit moeten toegeren. En wat is nu het gevolg van het ook ten zijnen aanzien over het hoofd zien van den stelregel, dat ieder arbeider zijn loon waard is? Dat uit den aard der zaak de meeste korporaals, en wel voornamelijk bij de Kon. compagnieën (bij de inlandsche compagnieën is hun toestand door het loggeeren afgebeeld van de manschappen, de assistentie van een inf. korporaal en vooral wegens het door den laatsten verrijken van den vermoede dienst der loopweek, vrij wat beter) weinig prijs stellen op hunne chevrons; dat enkelen zich met goedwil laten degradeeren en dat over het algemeen zij, die bij een loon geëvenredigd aan hetgeen dat zou moeten zijn, enorm nat zouden kunnen stichten, onverschillig en zonder ambitie daarinne loopen.

Nog erger is het echter met den onderofficier gesteld. Zonder goede onderofficieren, geen goed leger. Zij vormen de schakel tusschen den officier en den soldaat, zijn de spil waarom discipline, orde en instructie voor een groot gedeelte draaien; voor alles is het daarom noodig hun stand te verbeteren. Kan dit geschieden door den onderofficier (we bedoelen hier altijd dien der infanterie) zooveel mogelijk bezig te houden met de meest onbetekenende zaken, dan, maar ook dan alleen wordt het beoogde doel bij het Indisch leger volkomen bereikt. Zij zijn ook van den vroegen morgen tot den laat avond in de weer; toch gebeurt het hoogst zelden, dat zelfs de ijverigste plichtsbetrachting aanleiding geeft om onderofficieren van enkele diensten vrij te stellen. Hoe goed ook op de hoogte van het praktische gedeelte hunner taak, ziet men hen, al zijn zij versierd met 2, 3 ja 4 dienstchevrons toch bij het instructiepeloton excuseren. Al gaven zij jaren achtereen, door het letterlijk opdraaien der reglementen, bewijzen van praktische goedwilligheid, toch vindt men dat zij de op die reglementen betrekking hebbende theoretische oefeningen blijven bijwonen. Hoe ook bekend met al wat in verband staat met lager onderwijs, ziet men hen steeds op de corpschooluren naar het daarvoor bestemde lokaal marcheerden, om even als de eerste de beste jongen op de banken plaats te nemen,

ten einde een gedeelte van den tijd, welken zij bij eene goede leiding zoo nuttig zouden kunnen besteden, ten prooi aan verveling door te brengen. Hoezeer bij de zoogenaamde theoretische oefeningen der manschappen een of hoogstens twee onderofficieren per compagnie meestentijds volkomen voldoende zouden zijn tot het geven en leiden van het onderricht, wordt toch gevorderd dat allen tegenwoordig zijn, om . . . ja! om te leeren, hoe men soldaten, korporaals, onderofficieren en officieren op de meest doeltreffende wijze afkeer kan inboezemen van bevolene diensten en tevens aanleiding geven tot pruttelen en lasteloosheid. Overigens heerscht inkt en schrijfwoede tot in het oneindige. Naam en indeelingslijsten der compagnieën, schrikbeelden van compagnie's- en pelotons kommandanten, — die, zijn zij eenigzins zwaartillend, hunnen tijd soms uren achtereen kunnen zitten verbeuzelen om door het collationeeren dier fraaie producten te voorkomen, dat soms eene te veel of te weinig geplaatste letter aanleiding zal geven tot eene ongunstige noot in de conditielijsten, niets belet al die lijsten een jaar te gebruiken en toch moeten ze ieder kwartaal vernieuwd worden.

Dan zijn er kleedinglijsten, niet minder moeite en last veroorzakende, die geheel onnoodig zouden worden wanneer eenvoudig werd voorgeschreven: ieder soldaat moet voorzien zijn van een zeker aantal zich in goeden staat bevindende klein equipementstukken; wordt bevonden dat hij minder bezit, dan ontvangt hij het ontbrekende op schuld en, zoo hij zich niet kan verantwoorden tevens eene bestraffing, geëvenredigd aan de overtreding; heeft hij daarentegen meer, dan is dit zijne zaak en kan hij met dat meerdere doen wat hij verkiest. (*)

Nog zijn er uitrustingstaafjes, zoo gecompliceerd, dat ze met het tiende gedeelte der daaraan thans besteede zorgen moette even doelmatig en duidelijk konden zijn. Kaartjes op kleeding, tusschen en gewerrakken, telkens te vernieuwen, om toch vooral te voorkomen dat inspecteurs minder te vrede zullen zijn over het uiterlijk der compagnie en daarnaar veelal de geschiktheid der compagnie's kommandanten beoordeelen.

Nummers, nogmaals nummers, liefst met gebruik van passer en maatstok is reeds aan de orde. Korpsnummers en stamboeknummers, wapenummers en jaartallen keurig gericht en net opgesteld, van welker meer of minder juiste plaatsing men zou zeggen, dat het lot der kolonien afhangt komen daarbij. Kindelijk menageboeken, die voorbeelden moeten zijn van calligraphie, bij 't aanhouden, van welke de minste afwijking van den aangegeven regel, b.v. 't gebruik van 't voorzigtige „dan" in stede van als, tot eene doodzonde wordt gerekend. Het bijhouden van die lijsten, wier verificatie zooveel stof oplevert tot kleingeestige en insipide aanmerkingen, maakt dikwerf het geven van goede en goedkope menage onmogelijk, want daaraan moet opgeofferd worden de noodzakelijkheid om tot menage-meester te benoemen, niet den met den inkoop en de prijzen der levensmiddelen 't best bekende, maar de onderofficieren, die de fraaiste hand schrijven.

Ziedaar de zaken, waarmede de sergeant der infanterie, daargelaten zijne veelvuldige, afnattende en meestal nuttelooze nachtbeurten, behalve zijne meer degelijke (?) diensten, dag aan dag wordt overladen, en die tot overmaat van ramp,

(*) Toen wij bovenstaande regels schreeven, waren nog niet genomen de besluiten van 29 September 1870 No. 11 en 3 October 1870 (*Staatsblad* 143), betrekkelijk het toepasselijk verklaren van art. 333—335 wetboek van straffregt voor Europeanen of Inlanders en het vaststellen van een herzien tarief voor klein equipement. Beide maatregelen zijn *niet* uitvoerd en kunnen nu dan *niet* uitvoerd werken. Wij zouden nog wenschen, dat, were dit onder de vigerende wetten mogelijk, nu nog kon verkregen worden, dat het doen van huiszoeking bij Eur. opkopers van mil. kleedingstukken, op plaatsen waar geene Rieden van Justitie gevestigd zijn, wat minder moeilijk kon gemaakt worden dan thans het geval is.

in stede van gelijkelijk onder de vier sergeanten eener compagnie te worden verdeeld, bij de veelvuldige absentie's tengevolge van ziekten, oerplaatsing, enz., in stede van door het orgaan aangegeven aantal personen, soms slechts door een of twee hunner moeten verriicht werden.

En al dat monnikenwerk wordt volstrekt niet minder voor den sergeant-majoor, belast met het voeren eener administratie, zoo ingewikkeld en omslachtig als men zich met mogelijkheid kan voorstellen, terwijl ook wel niemand zal beweren, dat de adjudant-onderofficier der infanterie, van wien zooveel afhangt en die zooveel kan bijdragen tot het doen heerschen van eenen goeden geest, orde en discipline, zijn tijd in ledigheid doorbrengt.

Meent men nu dat de soldij, die den onderofficier is toegelegd, volkomen opweegt tegen de diensten, die in ruims mate van hem gevorderd worden, dan vergist men zich deerlijk. Om dit aan te toonen, meenen wij niet beter te kunnen doen, dan eene opgave mede te deelen, die ons aangaande de inkomsten en uitgaven van den sergeant der infanterie een paar jaren geleden door innand, dien grand bekleedende, verstrekt werd. Ze heeft betrekking op *Willew I*, zeker niet een der duurste garnizoenen, en zou, wanneer wij ons niet vergissen, moest ze thans en dus na de invoering van het nieuwe voedingstarief opgemaakt worden, weinig of niets voordeelijker uitvallen.

Soldij van den sergeant der infanterie per 5 dagen				
Gaaf af:				
Mennege à 32 cent per dag.	1 60		/ 3 75	
Oppasser " 10 " " "	" 50			
Wasch	" 33			
Barbier	" 05			
Olie	" 20			
Schrijfbehoeften	" 10			
Gemiddelde reparatie's, aan schoen- en kleedermaker	30	" 3 12		
Rest per 5 dagen				/ 0 63

Van die rest moet nu worden voorzien in 'tgeen noodig is voor tabak, handschoenen, schoeisel, enkele meer sierlijke kleedingstukken als uit het magazijn ontvangen worden, eene lamp, eene klamboe, gordijntjes voor de ramen, een koffer, een kleed over de tafel, een spiegel, eenige plaatjes aan den wand, enz.

Dat er nu van die centen niet veel kan overschieten, is vrij duidelijk. Van het overschot moeten echter nog alle toevallige uitgaven worden bekostigd; sterft een kameraad, allicht wordt 50 cents afgestaan voor het bekleeden der kist. Worden bijdragen gevraagd voor gestichten van liefdadigheid, de onderofficier blijft zelden in gebreke het zijne bij te dragen. Wordt er rondgegaan tot het doen van collecten, hij offert zijn penningake. Eindelijk is hij vrij dikwijls belast met het onderhoud eener vrouw en kinderen.

Wie zal, na bovenstaande nota van ontvangsten en uitgaven te hebben ingenien, niet met ons instemmen, wanneer wij beweren:

1°. dat de onder-officier der infanterie zeer slecht betaald wordt; dat helgen hij ontvangt in geenen deele geveerdigd is aan zijne behoeften en aan zijn stand op de ladder der militaire hiërarchie;

2°. dat onder zoodanigen staat van zaken, vooral bij de weinige keuze, die de behoefte aan een aanzienlijk getal Eur. onderofficieren en korporaals, ook voor de Inf. kompanien, toelaat, het gehalte niet weinig moet lijden;

3°. dat dien ten gevolge oude en brave onderofficieren, die slechts leven voor de vervulling hunner dienstplichten en het sieraad van hinnen stand uitmaken van dag tot dag schaarscher worden;

4°. dat maar al te dikwijls krijgsgraden moeten recht spreken over onderofficieren, die geen woerstand hebben kunnen bieden aan het verleidende der gelegenheid, hun als menageemeester enz. aangeboden, om op oneerlijke wijze het een of ander te voegen bij hunne sobere soldij; en

5°. dat er weinig legers zullen gevonden worden, waar zich, zeer ten nadeele der discipline, zoovele gelegradeerde onderofficieren onder de manschappen bevinden als hier te lande.

Er welke zijn nu de uitzichten op verbetering, die voor den onderofficier der infanterie zijn weggelegd? Van sergeant kan hij het, geschiktheid bezittende voor administratieve werkzaamheden, tot sergeant-majoor en adjudant-onderofficier brengen.

De aan die graden verbondene verhooging van soldij, respectievelijk 25 en 50 cents per dag, slaan echter in geen de minste verhouding met de meerdere verantwoordelijkheid, die heeft hij het zoover gebracht, op hem drukt; de meerdere zelfstandigheid, die hij moet aan den dag leggen; de noodzakelijkheid om zich aan zijne administratie te wijden, wanneer andere onderofficieren vrij zijn; de verplichting om als sergeant-majoor al wat in de compagnie voorvalt te surveilleeren dan wel als adjudant-onderofficier te letten op alle details, rakende politie, krijgstuicht en inwendigen dienst, zoodmede onder het toezicht van den adjudant te zorgen voor het onderwijs der onderofficieren en korporaals en dat der rekruten.

Overigens slecht weinig hoop voor de toekomst. Enkel worden geplaatst bij den hospitaaldienst of als instructeurs der pradjoerits; hun aantal is echter gering.

De overigen krijgen na zes jaren dienst éénmaal eene verhooging van soldij, gelijkstaande aan die, welke den soldaat na hetzelfde tijdsverloop ten deel valt en daarmede basta! Waarom ook voor de onderofficieren, bij voortdurend goed gedrag en dienstijver, geene met gelijke tusschenpozen opklimmende verhooging van soldij, om hun lot geleidelijk dragelijker te maken?

Even als bij de manschappen zouden wij juist die verhooging, welke natuurlijk geveerdigd zou moeten zijn aan den bekleed wordenden graad, willen aanwenden als middel tot het verkrijgen van werkelijk goede onderofficieren en korporaals, die bij de zekerheid, dat ijver en plichtsbetrachting verbetering zouden te weeg brengen, zonder twijfel aanleiding zouden vinden om tevreden te zijn met hunne oogenblikkelijke positie. Bij eene behandeling, zoo stiefmoedelijk als onderofficieren en korporaals thans ten deel valt, kan het vooruitzicht eenmaal die graden te zullen bekleeden zeer weinig toebrengen tot ontwikkeling van gehoorzaamheid, plichtsbetrachting, dienstijver, toegenegenheid tot en vertrouwen op den chef, welke, met zoo vele andere zedelijke eigenschappen, moeten worden aangewakkerd en versterkt tot vorming van een goed leger.

Alvorens dit onderwerp vaarwel te zeggen, achten wij het (vooral in de tegenwoordige omstandigheden) niet oneigenaardig hier eenige passages mede te deelen uit den *Spectateur Militaire* van 15 Mei 1869, betrekking hebbende op den onderofficier der infanterie van het Franche leger.

«Examinateurs" (zoo zegt de schrijver) «maintenant les sous-officiers de l'infanterie. A part quelques-uns qui sont encore intelligens (et le nombre en diminue tous les jours) ils sont généralement peu instruits. Aiment-ils leurs fonctions? Pas le moins du monde. Leurs chefs peuvent-ils compter sur eux pour quoi que ce soit? Pas davantage. Ce sont des hommes galonnés, mais rien de plus.

«S'il en est ainsi c'est que si la position de sous-officier a encore quelques attraits dans les armes spéciales, dans l'infanterie, il faut bien l'avouer, elle n'a rien d'agréable. Voyez en effet son logement, sa nourriture, tout ce qui a trait à ce bien être matériel dont on est si avide de nos jours, et

convenez que les emplois civils dans n'importe quelle branche du commerce ou dans n'importe quelle industrie sont cent fois préférables."

"L'infanterie à été depuis longtemps négligée; elle décline chaque jour, et on fait peu de chose pour la relever; tout au contraire est toujours trop beau pour elle. Les conséquences d'une telle direction ne peuvent être que funestes, car l'infanterie est, on ne peut le nier, la principale force de l'armée française et les conséquences on peut déjà les voir apparaître.

"Interrogez les, ces sous-officiers d'infanterie; chez une grande partie, vous trouverez une indifférence profonde pour tout ce qui touche à leurs fonctions, et très souvent, le désir bien arrêté de quitter le service le plus vite possible."

Is het vorenstaande niet in vele opzichten van toepassing op den onderofficier der infanterie van het N. I. leger en zijn de woorden van den schrijver niet even toepasselijk op 't geen hier gebeurt, wanneer hij aldus vervolgt:

"On cherche à remédier à cette pénurie des cadres à l'aide des officiers subalternes que l'on convertit en sergents ou sergents-majors. Que l'on y prenne garde encore, car ce remède serait pire que le mal. L'officier doit, sans doute, à sa troupe toute sa sollicitude, il doit veiller à tous les besoins, à sa instruction, à la discipline, mais il ne doit pas passer sa vie à la caserne, enfoui dans les détails qui sont du ressort du caporal ou du sergent.

"L'officier que l'on enferme dans une caserne sans nécessité y perd bientôt tout son prestige, et par suite toute son influence auprès des hommes. L'esprit fatigué par le retour incessant de ces détails, il perd rapidement tout goût pour les études sérieuses, et il devient bien vite une véritable machine. Est-ce là ce que doit être aujourd'hui l'officier?"

"Dans une armée le chef doit être non seulement un homme de sciences militaires théorique et pratique, mais il doit avoir la connaissance des hommes et des choses; la connaissance des choses civiles, politiques et industrielles. On apprendra-t-il tout cela! Est-ce entre une revue de linge et chaussure et les évolutions de ligne, ou est-ce dans les relations qu'il se fera dans la société pendant toute sa carrière, relations qu'il foat savoir favoriser?"

"Tout homme que vit et se renferme dans sa profession devient spécialiste, et de tous les spécialistes celui dont l'intelligence sera la moins développée, c'est celui qui aura passé sa vie en caserne entre une choppe et des soupieds de guffres."

Gelijke oorzaken hebben gelijke gevolgen. Kort geleden vochten de Fransche soldaten als leeuwen en dolven toch overal het onderspit, omdat het gezichtsveld hunner aanvoerders te eng en te beperkt was. Dat men dit hier wel bedenke, waar men in plaats van den onderofficiersstand te releveeren, almede de gewoonte heeft het prestige van den officier te verminderen, door dezen diensten te doen verrichten behoorende tot den werkring des eersten. Maar al te dikwijls zagen wij toch hij gebrek aan goede onderofficieren luitenants belast met het aanhouden van menageboeken, kompagnie's administratie, schijfschietregisters, toezicht bij 't nummeren en wat niet al; zelfs kapiteins verrichten het werk van sergeant-majoor en fourier.

Zij die bij zulke gelegenheden bleken in die zaken het best thuis te zijn, werden alleen daarom gehouden voor uitstekende officieren, bijzonder geschikt tot bevordering. Kenmaal viel ons zelfs de eer te beurt te dienen onder een kolonel, die goedvond ons de geschiktheid tot het leiden en vormen van officieren te ontzeggen, op grond van 5 of 6 nummers, waarvan de minder juiste plaatsing aan ons oog ontentapt was. Dat alles moet ophouden.

De beste korporaal is daarom nog niet de beste officier

en evenmin is de beste officier de beste korporaal of onderofficier.

De werkring, aangewezen aan onder-officieren en korporals, moet alleen aan hen worden toevertrouwd. De meederen moeten niet treden in de taak hunner ondergeschikten, niet steeds vitten op 't geen de laatsten verrichten. Zoodanige handeling vernietigt bij den minderen alle zelfstandigheid en zelfvertrouwen, bij den officier de last om zich bezig te houden met ernstiger zaken. Maar juist daarom moeten die minderen, welke bekwaam, ijverig en oppassend zijn, boven anderen aangemoedigd en beloond worden. Daaraan wordt echter bij 't Indisch leger al zeer weinig gedacht.

N.

(Particuliere Correspondentie)

Riouw, 13 October 1870.

In den nacht van 6 op 7 October werden de inwoners van Riouw gewekt door het slaan op het alarmblok, waarvan de verschillende gadoes alhier voorzien zijn. De roode gloed, waardoor de lucht gekleurd werd, gaf aan een ieder duidelijc te kennen, dat er brand was en wel in den Chineeschen Kampong Singarang, gelegen aan de overzijde van Riouw; deze, gebouwd uit zeer ligte materialen, stond in een oogenblik in lichte laasie vlam, zoodat in den tijd van een paar uren een tweehonderdtal huizen in de asch waren gelegd.

Het civiel bestuur, zoowel als de chineesche hoofden, begaven zich oomiddelijk naar de plaats van het onheil om hulp te verleenen, waar die zou kunnen aangebracht worden. Aan blusschen viel evenwel niet te denken, niettegenstaande de geheele kampong op palen boven het water staat; want op dat oogenblik was de eb of het verval van water zoo sterk, dat de sloepen en sampans bij geene mogelijkheid de plaats des onheils konden bereiken, zonder gevaar te loopen. Het was een grooten afstand door den modder af te leggen, daar het land in de kampong zelve wegens de hitte en den toenemende brand onmogelijk was. Men heeft geen menschenlevens bij dit ongeluk te betreuen, voor zoover tot heden bekend is; terwijl de schade aan verloren gegane goederen, meestal rijst, gambier, peper, rotan, dammer, enz., geschat wordt op ± 30,000 dollars. Men beweert dat de brand ontstaan is door de onvoorzichtigheid van eenige opiumschuivers.

Ingezonden Stukken.

Nécrologie.

Bij mijn jongste bezoek trof ik te Gadok twee onzer geachtste stadgenooten aan, die de laatste pogingen schenen te hebben aangewend om zich het leven nog dragelijk te maken. Thans zijn zij van het tooneel der wereld en Gadok is voor hen met recht eene retraite geworden.

Van vrienden en verwoerden geïsoleerd, ligt nu daar de vermaarde artist van Batavia op eene eenzame plek als vergeten. Hij, die eens hart en ooren wist te stroelen, zijn talent aan kerk en wereld wijdde en in het rijk der toonen eene benijdenswaardige plaats had bekleed, koos thans buiten den kring zijner muzikale wereld het céntoonigste oord.

Is het ons niet, als of wij de lievelijke toonen van zijne *«Récit en Norwége»* nog hoorden? Ja, alleen Rijkmans speelde als een Rijkmans en al bevindt hij zich niet meer in ons midden, Batavia kan hem moeilijk vergeten.

Hebben onze musici kunnen grooten pianist verloren, ook het gouvernement betroude dezer dagen het verlies van een zijner degelijkste ambtenaren, die op hetzelfde gesticht de treurigste herinneringen had achter gelaten. Be-

deeld met eene bewonderenswaardige werkzaamheid, doch ook door herhaalde levensstormen verzwakt, was hij tevens in den kring zijner collega's en vrienden geëerd en bemind. Is een voor zijn vak wel berekend en braaf ambtenaar een kostbaarheid voor de regeering, wij achten haar gelukkig ook thans weder eene goeie keuze te mogen doen voor de gewichtige en omvangrijke betrekking, die dikwerf zelfs moeilijkheden oplevert voor eene behoorlijke plichtsvulling.

N.

Mijnheer de Redacteur!

Wilt de goedheid hebben het navolgende in uw gesicht blind eene plaats in te ruimen:

Den 28 Februarij van dit jaar heb ik mij, onder overlegging van een certificaat van den civielen geneesheer van Banjoemas, met een rekest tot de hooge regeering gewend met verzoek om een tweejarig verlof naar Nederland wegens ziekte. Na geruimen tijd te vergeefs op eene dispositie te hebben gewacht; wondde ik mij, vooral omdat de staat mijner gezondheid van dag tot dag ongunstiger werd, tot den resident van Banjoemas om diens tussenkomst in te roepen. Hij gaf mij den raad, ter bespoediging, per telegraaf aan den Directeur van binnenlandsch bestuur mijn verzoek om verlof te herhalen, maar ook dit bleef onbeantwoord.

Ik richtte op nieuw een telegram aan den 1sten Gouvernements-Secretaris, die mij den 29 April eveneens per telegraaf ter kennis bracht: „Verlof geweigerd, daar u niet is burgerlijk ambtenaar, maar gegageerd militair.”

Daar het mij niet duidelijk was, waarom ik als gegageerd militair en niet als burgerlijk ambtenaar aangemerkt werd, besloot ik mij, tot het verkrijgen van opheldering en tot bespoediging der zaak, naar Batavia te begeven, waar ik den 18den Mei aankwam. Den volgenden dag had ik een onderhoud met den Directeur van Binnenlandsch bestuur, die mij te kennen gaf dat het besluit reeds uit was en daarin geene verandering kon gebracht worden, maar mij riepde mij per rekest t. t. des Gouverneur-Generaal te wenden met verzoek om mij voor alsnog het gevraagd verlof te willen toestaan. Ik ontving tevens van genoemden Directeur de opheldering waarom ik als gegageerd militair (staatsbl. van 1859) bleef aangemerkt.

Onbegrijpelijk is het dat men mij steeds als gegageerd militair wil blijven beschouwen, terwijl ik ruim 7 jaar in gouvernements-dienst als civiel ambtenaar werkzaam ben geweest, in die jaren geen gagement meer genoten en aan het burgerlijke pensioen en weduwe- en wenzenfonds heb bijgedragen.

Ik mag dus met vertrouwen vragen: Waaron is mij in het jaar 1864 bij gouvernements-bestuit een wachtgeld voor één jaar verleend en waarom heeft men mij toen niet gezegd dat ik weder in het genot van mijn vroeger gagement zou gesteld worden? Wat heeft nu evenwel aanleiding tot dit misverstand gegeven? Als militair in minderen rang kan men het mij niet al te sterk aanrekenen dat ik onbekend was met de bepalingen in de staatsbladen vervat, die trouwens ook niet in ons bereik zijn; anders zou ik hebben kunnen weten en nagaan dat ik bij mijne eerste in dienst treding als civiel ambtenaar in 1864 mij had moeten laten afschrijven als uit den militairen dienst (eervol) ontslagen. Die afschrijving nu is verzuimd; die onvergeeflijke nalatigheid komt grotendeels en in de eerste plaats op rekening van den toenmaligen Directeur van de Middelen en Dingen en van den Resident van Banka, zij dragen de schuld, dat de onwetende en uit den aard der zaak minder goed ingelichte militair eene formaliteit achterwege heeft gelaten door hem niet te wijzen op de in de staatsbladen vervatte

bepalingen, die hij noch ontvangt noch leest. Maar de treurige gevolgen van dit verzuim worden door mij dubbel zwaar gevoeld. Sedert 30 April eervol ontslagen wegens ziekte, ontzegt men mij alle aanspraak op wachtgeld of burgerlijk pensioen, waarvoor ik gecontribueerd heb. Druwig is mijn lot, ik ben alleen ten gevolge van een weinig betekenend verzuim, aan armoede ten prooi, niettegenstaande ik 27 jaar onafgebroken in Indië in gouvernements dienst heb doorgebracht.

Men houde boren dien in het oog dat ik genoodzaakt ben geworden mijn verlof aan te vragen wegens een ongeval, mij niet in militaire dienst maar als civiel ambtenaar overkomen. Op eene tournee toch in de koffijtuinen heb ik door een val van het paard mijn voet zoodanig geknust, dat ik, ook volgens de eenparige getuigenissen van de geneesheeren van Banjoemas en Tanagerang en van het groot militair hospital, dat lichaamsdeel bijna niet meer tot mijn dienst heb. Is het dus billijk van het gouvernement mij wachtgeld en pensioen te onthouden, ja zelfs een verlof naar Nederland te weigeren, terwijl ik als civiel ambtenaar daar aanspraak en recht op heb?

Thans heb ik mij op nieuw tot Zijne Excellentie den G. G. gewend met overlegging van al mijne stukken. Ik ben bereid mijne zaak op de eerstvolgende audientie voor zijne Excellentie te bepleiten en des gevorderd onder toe te lichten. In ieder geval evenwel hoop en vertrouwd ik dat onze landvoogd in zijne bekende onpartijdigheid en rechtvaardigheid ons en oog moge hebben voor mijne rechtmatige aanspraak en door zijne gunstige beslissing verandering en verbetering moge brengen in den ongelukkigen toestand, waarin ik buiten mijn schuld vervallen ben.

Een wegens ziekte eervol ontslagen opziener bij de koffijcultuur.

BATAVIA, 13 October 1870.

BATAVIA

13 October 1870.

Gister is alhier aangekomen het stoomschip *Prins Hendrik der Nederlanden*, gez. Meijer, via het Suez-kanaal en bestemd voor de Billiton-Maatschappij.

14 October 1870.

Heden is het Noordduitsche schip *Faway Kirchner* op publieke vendutie verkocht voor f 3,310. Kooper Bob Said, te Soerabaja.

15 October 1870.

Heden morgen is het stoomschip *Koningin der Nederlanden* gezagv. Keizer, alhier van Singapore aangekomen, medebrengende telegramen tot 3 October jl.

Heden had de inschrijving plaats voor het aangeboden miljoen gouvernements-wissels.

Ingeschreven werd voor een bedrag van f 2,786,000.

Daarvan is gegund:

beuand. pari. f 551,744.

„ „ pari. „ 448,256.

f 1,000,000.

De Gouvernements-koers is niet bekend geworden.

Wederom is een chinnessch handelaar alhier, Lam Tjen, op zijn verzoek in staat van faillissement verklaard.

De *Jawa oë Co* met bevat een bericht nopens de kina kultuur op Java, over het derde kwartaal 1870.

Geveilde Vastigheid.

Zaterdag, den 15 October 1870.

Rectoriale Verkoop.

Voor Rekening van den Chinese *Gow Asek of Goum Aset* ten behoeve van *Liu Siskian*.

Het perceel gelegen op Prinsenstraat, verp. No. 8936, getaxeerd op f 12,000, zijnde een *Kerf*, bebouwd met een steenen Pakhuis met pannen delect.

Kooper *Liu Sin Kian* voor f 8,350.

Men verzoekt ons de ondervolgende circulaire op te nemen.

Bataviaasch Comité

VAN

HET ROODE KRUIS.

No. 3.

Circulaire.

BATAVIA, den 12den October 1870.

De dagbladen hebben reeds aan het publiek medegedeeld de vestiging alhier van eene afdeling der Vereeniging *Het Roode Kruis*.

De werkring van de instelling zal aan een ieder duidelijk geworden zijn, die zich op de hoogte heeft gehouden van de ernstige gebeurtenissen, waarvan een groot deel van Europa het toneel geworden is.

En hoe zij de onverdeelde sympathie verdient van allen, wien het leed, uit den oorlog voortvloeiende, ter harte gaat, zal gebleken zijn uit onze in de dagbladen opgenomen oproepingen, eerst aan de *Bataviaasche Burgerij*, daarna aan alle *Ingezeten van Nederlandsch-Indië* en aan de *Krijgsvrienden van Land- en Zeezigt*.

Ons beroep op den liefdadigen zin van Batavia went verhoord op eene wijze, even verrassend als bemoedigend.

Door eene kollekte, langs de woningen der ingezetenen gehouden, ook door al de dames-leden van het Comité, en door het op-nem van insteekeningen, werden wij in staat gesteld reeds vier dagen later eene beduidende som over te maken naar het *Hoofd-Comité te 's Hage*.

De bedonding is, woudra de nood der lijdens in Europa geweken is, ook het land onzer inwoning, meer speciaal den Indischen Krijgsman, te bedenken en maatregelen te nemen, waardoor zijn lot in of na den strijd kan verzacht worden.

Wij vermeenden echter ons niet te moeten bepalen tot de stad onzer inwoning met het inzamelen van gelden.

Aan geheel Nederlandsch-Indië, dat zoo dikwijls trefsende blijken gaf van zijn liefdadigen zin, moet de gelegenheid geschonken worden om iets bij te dragen voor de talloze slagtoffers van den felle krijg, tusschen twee beschaaftde natien van Europa uitbroken.

Wij meenen te mogen rekenen op uwe bereidvaardigheid, om ons in onze pogingen te steunen en vertrouwen, dat de ingezetenen van de plaats uwer inwoning niet zullen narzelen, door woord en daad te toonen, dat ook hun de verzachtingen hebben getroffen van den gewonden of zieken krijgsman, hij zij Duitscher of Franschman.

Het Roode Kruis toch kent geen nationaliteit: het kent slechts het menschelijk lijden.

Wij rekenen vooral op de hulp van Inlandsche Vorsten, Prinsen, Grooten en Hoofden; wij rekenen niet minder op de Chinezen, die dikwijls blijken gaven, dat mildheid een hunner karaktertrekken is.

Niet het minst rekenen wij op Uwen invloed, om ons *Beroep op de ingezetenen van Nederlandsch-Indië* ten Urent in te leiden en een ieder aan te sporen wat te geven. De geringste gift is ons welkom en zal in dank door onzen

Penningscester, den Haer F. J. P. STORM VAN 'S GRAVESANDE ontvangen worden. Hij zal van de ontvangst geregeld verslag doen in de *Bataviaasche Nieuwsbladen*, die hunne kolommen kosteloos voor al onze *Bevrijden* en *Mededeelingen* hebben geopend.

Wij voegen hiernaevens eenige exemplaren van onze *Oproeping* en van de insteekings-lijst, die wij later hopen terug te ontvangen, mocht het zijn voorzien van talloze namen van edelmoedige gevers.

Binnen kort zullen wij algemeen verspreiden de brochure van den Heer J. BOSSCHA, getiteld: *Het Roode Kruis* waarin de werkring van deze Vereeniging in het helderste licht wordt gesteld.

*Het Bataviaasch Comité van
het Roode Kruis,*

J. F. R. S. VAN DEN BOSSCHE, *President*.

A. J. W. VAN DELDEN, *Sekretaris*.

17 October 1870.

Te Anjer is gepasseerd het Nederlandsche schip Bali, gezagv. van Kossem, van Rotterdam naar Batavia.

Enigen tijd geleden werden bij Edictale citatie opgeroepen alle Jagers, die mochten vermeenen eenig regt, aanspraak, actie of pretentie te hebben op de gelden afkomstig van de boedels, die meer dan een derde van eene eeuw onder de administratie der Weeskamer waren geweest, met dagvaarding van dezulken om op zeker, bij appointment van citatie bepaalden dag, ter terechtzitting van den Raad van Justitie te verschijnen, ten einde hun regt en pretentie te institueren en voorts aan te hooren de conclusien tot confiscatie der gelden ter rolle te nemen, sub poene tegen de nalatigen, dat zij van hun regt en pretentie zullen worden verklaard te zijn verstoken en hun deswege zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen. — Op eene der ± 560 boedels, gemenlijk bedragende ongeveer f 82,000 — werden ter rolle van den Raad aanspraken beweerd. De gemagtigde der opgekomenen gaf als toen te kennen dat hij vermeende redenen te hebben aan de juistheid van het bij citatie opgegeven bedrag des boedels, waarop aanspraak werd gestuitteerd te twijfelen, daar hem uit een schrijven der weeskamer dato 1852 bekend was dat het saldo des boedels alstoen ± f 800 hooger stond aangeschreven dan thans anno 1870 het geval bleek te zijn en hij intadien verzocht overlegging van de boedelrekening en daarbij behoorende bescheiden. De requirant van citatie R. O. gaf te kennen dat hij geene andere opgaven kende dan die door de betrokken Weeskamer hem toegezonden waren, niet mog veronderstellen dat een post van de rekening was afgeloopen en dus bleef persisteren bij het bedrag in de citatie opgegeven, echter zich gaarne bereid verklaarde de gevraagde bescheiden op te vorderen en ter overtuiging van belanghebbenden over te leggen. — De rekening kwam en zoo waarlijk — daar was de deserteur, die op de rekening van 52 onder den naam van „gekweekte renten” dienst had gedaan weer op zijn post, en bleek bij onderzoek onder de benaming van „eene vergissing” weer geteekend en dienst genomen te hebben.

En wat beteekent dat nu? — zegt de een of ander. Eene onmissie bij eene opgave komt meer voor, en wilt gij daarvan meer weten, vraag dan maar eens aan de Weeskamer hoe het gesteld is met de opgaven van gefuillente chinezen.

Wij antwoorden — een vroed collegie, als de Weeskamer is, dat daarenboven een' regtskundige onder zijne leden kan aanwijzen, behoort te weten dat lo. of dat de gelden bij regterlijke uitspraak worden geconfiscieerd of aan de daarop regtgebbenden bij vonnis toegekend, in beide gevallen de renten behooren te worden toegekend aan dengene, die

aanspraak op het kapitaal heeft; 2o dat gewoone renten in regten bij het kapitaal worden gevoegd en te samen het bedrag vormen waarover de regters beslissing zich uitstrekt; 3o dat de regter niet meer vermag toe te wijzen dan is gevraagd geworden en daarmede volgt, dat als de regter de kapitalen confisceert zoals bij eisch is gevraagd geworden of aan belanghebbenden, die ter goedertrouw op de opgaven in de citatie afgaande, veroordeeling tot afgifte van het opgegeven bedrag verzoeken toewijst, de renten in die regterlijke uitspraak niet zijn begrepen; alqui ergo. —

Wij veroorlooven ons thans de tweeledige vraag. Vormt de eene boedel waarop aanspraken worden gesustineerd de uitzondering op de 559 anderen; of maakt zij met de 559 boedels den regel? Het antwoord is lastig, bestaat er eene uitzondering dan is het geheel niet in orde, en is het regel dan zijn de deelen niet rigtig.

(Ind. Wbl. v. het Recht.)

Zou het eindelijk niet eens zaak zijn eene nadere instructie voor de Wees- en Boedelkamers te arresteeren, welk stuk sedert 1848 — heet in bewerking te zijn. Daarin komt toch ook naar wij meenen, eene bepaling voor, houdende dat president, leden en verdere gecommitteerden bij genoemde collegien niet als gemachtigden mogen optreden hetgeen wij zeer wenschelijk achten.

Red.

Malacia. — Blijkens de ingekomen berigten der hoofden van gewestelijk bestuur hebben zich in de maand Augustus 1870 in sommige residentie gevallen van cholera voorgedaan.

In de afdeling Tangerang, in het distrikt Maak, werden 35 personen, waaronder 17 kinderen, door buikloop gepaard met cholera-verschijnselen aangetast, doch werd geen epidemisch karakter der ziekte waargenomen. Ook had men geen enkel sterfgeval te betreuen.

In de residentie Tagal werden van een zestal personen, die door die ziekte werden aangetast, twee het slagtoffer daarvan.

Ook in de afdeling Loemboeng (residentie Probolinga) deden zich vier gevallen van cholera voor, waarvan geen enkel met doodelyken afloop.

Gedurende de maanden Mei en Juni werden in de residentie Patjembong 11 cholera-gevallen waargenomen, 8 daarvan eindigden met den dood.

— In de afdelingen Stal en voorsteden, Meester-Cornelis en Tangerang was de gezondheidstoestand gedurende September jl. over het algemeen zeer gunstig.

Van de 6 personen, die in de kampong Passer-Gloeng (Tangerang) op ultimo der vorige maand aan buikloop lijdende waren, overleed een; terwijl de overigen allen herstelden.

In het Buitenzorgsche was de gezondheidstoestand minder gunstig dan gewoonlyk.

Op ultimo September telde men aldaar nog 9 poklieders.

Ook deden zich eenige gevallen van cholera, cholera en koorts voor. Die ziekten hadden echter hoegenaamd geen epidemisch karakter en werden toegeschreven aan den invloed der buitengemeen vochtige weersgesteldheid.

Tagal. — Op ultimo September jl. werden in dit gewest aangetroffen 63 pok- en 68 koortsliezers, terwijl zich ook een cholera-geval voorded, tegen 49 pok- en 64 koortsliezers op ultimo Augustus.

Gedurende eerstgemelde maand overleden 3 koortsliezers en een pokzieke. Het meermalen der poklieders was herstellende.

Alle beschikbare middelen werden aangewend om den voortgang der ziekte zooveel mogelijk tegen te gaan.

De koortsen werden geweten aan den invloed der ongestadige weersgesteldheid.

Banjoewangi. — Gedurende September jl. was de gezondheidstoestand in dit gewest over het algemeen vrij gunstig.

Soeloe. (September).

Boeloeang. — Het weder kenmerkte zich, vooral in de eerste dagen der maand, door afwisselende en zware regenbuijen, soms vergezeld van hevigen N. en N. O. winden.

De vele hierdoor veroorzaakte gevallen van koorts en buikziekte, waren echter van geen kwaadaardig karakter.

Van de tweede gewas was een ruime oogst van katjang, kede en suikerriet ingezameld, — terwijl de tabak- en djegong-aanplantingen en zeer gunstig aanzien hadden.

Handel en scheepvaart bleven levendig.

Er kwamen aan onder Nederlandsche vlag 9 schepen, metende 1069 lasten, en 30 inlandsche vaartuigen, ledende 93 $\frac{1}{2}$ koojang, en onder Lomboksche vlag 1 praauw van 4 koojang, terwijl vertrokken onder Nederlandsche vlag 18 schepen, metende 934 $\frac{1}{2}$ last, en 36 inlandsche

vaartuigen, ledende 154 $\frac{1}{2}$ koojang en onder Lomboksche vlag 1 praauw van 4 koojang.

Er werd in des handel omgezet voor eene waarde van f 173649.96, waarvan f 88984.42 aan in- en f 84665.54 aan uitvoer.

De jekid 1947 kostte f 5.—

Djembrang. — Het weder was ook hier zeer regenschichtig.

Behalve enkele gevallen van koorts- en buikziekte was de gezondheidstoestand echter bevredigend.

De scheepvaart was tamelijk levendig, doch in den binnenlandschen handel ging weinig om, hetgeen moet worden toegeschreven aan den slechten staat der wegen en den hoogen waterstand der rivieren tengevolge der vele regens.

Onder Nederlandsche vlag werden in- en uitgeklaard respectievelijk 9 en 29 inlandsche vaartuigen, metende 10 en 12 $\frac{1}{2}$ koojang,

De uitvoer naar Banjoewangi bestond in 404 koojen en 25 paarden.

De prijzen der rijst en padi bleven stationair.

BERIGT van de verschillende volkziekten, die in Nederlandsch-Indië hebben geheerscht gedurende de maand Augustus 1870.

JAVA en MADURA.

Residentie Oeribon.

In de afdeling Indramajoe bleven natuurlijke pokken voortheerschen. Van de 29 lieders, die er door werden aangetast, bezweken 4 en bleven nog 13 onder behandeling.

Residentie Samarang.

De koortsen waren sterk toenemende. Het aantal lieders, dat op ultimo Juli slechts 75 bedroeg, werd gedurende de maand Augustus met 1735 vermeerderd, waarvan 94 overleden en 766 onder behandeling bleven.

Ook werd een aantal van 156 personen, die zich niet onder geneeskundige behandeling hadden gesteld, het slagtoffer der ziekte.

Residentie Madura.

In de afdeling Sumanap heerachten natuurlijke pokken. Voor zoo verre kan worden nagegaan, starven daaraan 96 personen en bleven nog 83 onder behandeling. Het cijfer der aangetasten kan niet met juistheid worden opgegeven.

Residentie Patjembong.

In de afdeling Maleng werden 32 personen door de natuurlijke pokken aangetast; 8 daarvan overleden en 10 bleven nog onder behandeling.

Residentie Probolinga.

144 personen werden in de verschillende afdelingen dezer residentie door natuurlijke pokken aangetast, 11 lieders werden er het slagtoffer van en 18 bleven onder behandeling.

Residentie Beoeki.

Koorts en natuurlijke pokken bleven in alle afdelingen dezer residentie voortheerschen. In de afdeling Bondowaso bedroeg het aantal koorts- en poklieders respectievelijk 113 en 132. Van de koortsliezers stierven 49 en van de poklieders 26, terwijl 1218 koorts- en 73 poklieders onder behandeling bleven.

In de afdeling Beoeki werden 77 personen door de eerstgemelde ziekte aangetast, waarvan 15 bezweken en 54 onder behandeling bleven.

In de afdeling Pasoeroean beliep het aantal pokkelieders 217; 65 daarvan overleden en 100 bleven nog onder behandeling.

Het aantal koortsliezers in de afdeling bedroeg 959, waarvan 217 stierven en 593 onder behandeling bleven.

In de afdeling Beoeki beliep hun aantal 1205, waarvan 149 bezweken en 614 onder behandeling bleven.

Residentie Kengelen.

In de afdeling Karang-Anjer en Kebomean werden 538 personen door de natuurlijke pokken aangetast, 57 daarvan overleden en 208 bleven onder behandeling.

Residentie Soerakarta.

Alleen op het gebied van den Soesoehoen deden zich nog gevallen van natuurlijke pokken voor; het aantal lieders beliep 221, waarvan 31 overleden en 90 onder behandeling bleven.

Residentie Madjoen.

Van 1 t/m 20 Augustus kwamen 110 personen met koorts onder geneeskundige behandeling, die allen herstelden.

Ook deden zich 19 gevallen van natuurlijke pokken voor, waarvan 5 met doodelyken afloop en 10 lieders bleven nog onder behandeling.

BUITENBEZITTINGEN.

Sider- en Ooster afdeling van Borneo.

Te Amondit afdeling Amoenthaij brak een keuziekte uit; 296 kinderen werden door die ziekte aangetast, waarvan 61 stierven en 38 onder behandeling bleven.

(Jav. Ct.)

Samarang, 10 October. Wij Vernemen dat de Wesskinderen op Zondag den 23 October, een pleixerreisje per spoor naar Kedoeng Djati zullen maken, vergezeld door muzikanten. —

Uit Serondol schreef men ons gisteren:

Het ziet er hier tegenwoordig zeer treurig uit: meest alle dagen hoort men van diefstallen zonder dat het de politie mag gelukken om de daders in handen te krijgen of het gestolene terug te vinden. Zelfs is het reeds gebeurd, dat door den bestolene de dieven in handen der politie te Serondol werden gesteld, maar dat de politie de schuldigen naar den wedono vervoerende hem onderweg liet ontruchten en Jan hoorde men er niets meer van.

Te Pangoeng is nu in kort reeds 3 maal gestolen met inbraak; gisteren nacht is hij een ander Korojaan weder al het goed van zijn bedienden geroofd.

Wil men hier eenigzins gevrijwaard zijn, dan is men verplicht des nachts 2 of 3 wakers voor huis en erf tegen betaling er op na te houden. Is dat niet een zware druk voor ons ingezetenen?

De Koninklijke onderscheiding, den Hr. G. L. Dorrepaal door de benoeming tot ridder van de Orde van den Nederlandschen Leguun te beurt gevallen, bracht gister avond een groote menigte stadgenooten bijeen, die met serenade en fakkellicht den gedecoreerde man welgemeende hulde aanboden. De Hr. Morbotter was de welsprekende tolk van die deelneming van het publiek; in hartelijke woorden werd daarne voor de talrijke blijken van belangstelling dank betuigd. Met een geïmproviseerd bal werd de genoegelijke avond besloten. (Loc.)

Samarang, 11 October. Heden middag brandden 4 Javaansche huizen in de kampong Sleko (Tiang Baudera) of. Een pomp was genoegzaam dezen brand te blusschen, waarvan men de oorzaak niet weet.

Het Kinderfeest te Kedong-djati is uit, maar niet afgesteld.

Roode Kruis. Ook Samarang levert hoewel indirect zijn aandeel voor het goede werk door het Roode Kruis beoogd. Twee dochters van een gewezen stadgenoot zijn naar Saarbrück vertrokken, om daar haar liefdediensten te verleenen.

Attentie ouders! Onlangs heeft een kind van 3 à 4 jaren zich meester weten te maken van een kappetje met petroleum, waarvan het heeft gedronken. Het kind verkeert in levensgevaarlijken toestand.

Roode Kruis. Ter aanvulling van ons bericht, gister opgenomen, deelen wij thans mede, dat de twee dames, die te Saarbrück als leden van het Roode Kruis goede diensten gaan bewijzen, dochters zijn van den vroeger te Samarang woonachtigen Hr. Krüthoffer.

IN DE XIXe EEUW! Dezer dagen werd een inlander aan boord van een oorlogsschip dienende, wegens desertie gestraft 99 — zegge: negen en negentig — rietslagen moest hij ontvangen.

Hij was tegen die pijniging niet bestand; reeds na den 15en slag verloor hij zijn bewustzijn en het kostte moeite hem weer bij te brengen.

Den volgenden dag werd de tuchtiging hervat. Op nieuw viel hij herhaaldelijk bewusteloos, maar herhaaldelijk werd hij door kunstmiddelen bijgebracht totdat in naam der Nederlandsche gerechtigheid hem 99 maal op het nakte lichaam was gebeukt!

Een fout begingen wij gisteren, door van rietslagen te spreken, waar met einden geteerd touw (laarzen) werd geslagen. De strafonfening is er zeker niets zachter door geweest.

Uit BATAVIA (Part Kort.) De Gezagvoerder der *Great Eastern* is hier om zijn assistentie te verleen en voor het leggen van den kabel, per *Hibernia* aangebracht en voor de lijn Batavia-Singapore bestemd. In de volgende maand hoopt men de telegrafische verbinding tot stand te zien gebracht, en tegen het einde van dit jaar hoopt men van hier direct naar Europa te kunnen telegraferen.

De politie is eenige valsche munters op het spoor. De fabricanten zijn, naar men meent, Chineezen, en daar hun fabricaat galvanisch verzilverd was, viel het moeilijk om die munt van de echte te onderscheiden. Zoowel Engelsch als Hollandsch geld is nagemaakt. (Loc.)

Samarang, 14 October. Bij het prijschieten der schutterij viel gisteren middag een ongeluk voor.

Een inlander, tamboer, die in een kail bij den kogelvanger was geplaatst, meende een kogel te hooren fluiten in de richting van de schijf, waarop hij het oog moest houden, richtte zich even op en boog zich voorover om daarnaar te kijken, toen hij onder den schouder getroffen werd door een kogel, die werkelijk voor zijn schijf was bestemd.

De wond heeft waarschijnlijk den dood ten gevolge. Een nauwkeurig onderzoek heeft aan het licht gebracht, dat de Kojja, die den noodlottigen kogel afzond, in geen deele te berispen is, of het moest zijn om zijn weinige bedrevenheid, waardoor hij de schijf op verre na niet raakte.

Er zijn dadelijk gelden bijeengebracht om de toekomst van den gewonde of, na diens dood, van de overgebleven familiebetrekkingen te verzekeren. (Loc.)

Samarang, 13 October. In ons nummer van 23 September jl. wordt de directeur van financiën beschuldigd van een rekwest dd. 21 April 1869 aan hem ingediend, tot heden onbeantwoord te hebben gelaten.

Het is ons nader gebleken, dat dit bericht niet geheel juist was, daar het departement van financiën bij deze zaak niet betrokken is geweest; het betrekkelijk rekwest, waarop nog beschikking wordt te gemoet gezien, was niet aan dat departement, doch aan Z. E. den Gouverneur-Generaal gericht; de beschuldiging eener ongeveensaarde langzaamheid in de afdoening van zaken behoort dus hier aan de algemeene sekretarie te worden geëndsosseerd.

Volgens een bericht in de *Seloupriet Malajoe* is dezer dagen van de voortvluchtige en reeds ter dood veroordeelde roovers van Kamidjoro (Djoeka) door tussenkomst van 4 Arabieren en 2 Javanen één, met name *Poufjo Tiroeno* alias *Dali* op nieuw in handen der Politie gevallen. Wat den beruchten Madiokromo aangaat, volgens verklaring van den gearresteerde zou deze zich met Prawirodikromo thans bevinden in de Residentie Kediri, en wel in het district Ngandjoeok (Berk), de eerste onder den naam van *Wongsodrono* de tweede onder dien van *Prawirodjo*. Beiden worden aldaar thans nagespoord, en heeft de Kediri'sche politie aldus gelegenheid zich eens recht verdienstelijk te maken.

(Sam. Ct.)

Soerabaja, 10 October. Gister avond ongeveer te 10 $\frac{1}{2}$ ure hoorde men het signaal van amok hier ter stede. Volgens ingewonnen informatie echter was er volstrekt geen sprake van eene moordpartij, maar wel eener toegedachte correctie aan het kampongshoofd van Plampitan, die, wellicht onder den invloed van maneschijn en rozengeur, zijne oogen had laten vallen op de wederhelft van een zijner buurlieden.

Intusschen was de tussenkomst van den regent, den wedonoh, schoot en verdere politiedienaren noodig tot herstel van orde en rust en zouden zelfs twaalf der behuimels in verzekerde bewaring genomen zijn.

Liefdadigheid. Successivelijk zijn bij den uitgever dezer, voor de kinderen van wijlen den adjudant onderofficier D. Kuipers opdraagen, f 656,04. Van die som gaan af f 192, betaald aan den heer Jasper voor 256 afdrucken van het monument van wijlen pastoor van den Elzen en f 96,81 voor het annoneeren in de verschillende dagbladen, porto's enz. zoodat f 367,23 zijn uitgekeerd aan de weduwe.

Soerabaja, 13 October. Op den 5den dezer en wel des morgens onstreeks 5 ure had er op Babat brand plaats in de kampong, gelegen achter de gouvernements-pasungrahan, welke zich slechts bepaalde en wel gelukkig, tot eene bamboezen woning.

Door spoedige aangebrachte hulp en grootendeels door de genomen, krachtdadige en energieke maatregelen van den Maas bey bekel Seoro Noto, was men spoedig den brand meester.

Onder reserve deelt men ons mede, dat dit onheil aan Ewadiwilligheid wordt toegeschreven. (Soer. Ct.)

Men leest in het Soer. Hbl:

Men schrijft ons van Bantjermissin:

Den 4 September stonde de Onrust onverwacht weg en vatte post aan de huiten Kween; den 7 vertrok de Tjinrana naar Marabahan; den 9den 's namiddags kwam de Tjinrana terug met eene prauw op sleepstuw. Nauwelijks lag deze boot ten anker of de prauw roede naar het residentie-huis en Wangkang stapte er uit, om zijne opwachting bij den resident (die aan waterbeenen sukkelde) te maken; het was toen 5 $\frac{1}{2}$ uur. De resident ontving hem in de vaagalerij en moet hem niet zeer kensich hebben toegesproken, en zelfs hebben aangezegd dat hij als gevangene in de bunting moest verblijven, toltit van Java over hem zou worden beschikt. Dit beviel Wangkang echter niet, die terstond rechtsom-keert maakte en naar zijne prauw liep, waar zijne volgelingen dubbel gewapend, en van eekelo geweren voorzien, uitsprongen en zich en tirailleur langs de rivier stelden, gereed tot vechten. In eens werd aan den boom "Aank!" geroepen. De troepen kwamen onder de wapens, met geladen geweren; alle Europeesche soldaten liepen in den looppas naar boven, terwijl 40 inlandsche soldaten beneden bleven; eenige dames liepen met alle haast naar het kolenschip.

50 Europeanen kwamen bij den resident en daar het scheepsvolk van den Admiraal van Kinsbergen gehand was, stond Wangkang met zijn trouw tusschen twee vuren, zoodat hij nu kon gevangen of gedood worden; maar de resident verklaarde, geen bloedbad te willen; hij houdt meer van br...d...bad. In die positie zijn de troepen dien nacht gebleven. Wangkang bivakkeerde op het plein vóór de residents-woning; de bunting was flink bezet en beneden soldaten genoeg. De Sailoos lag onder stoom om des noods de vrouwen en kinderen op te nemen. Gedurende den nacht kwamen nog twee prauwen met volgelingen van Wangkang aan, zoodat zij 80 à 90 man sterk waren.

's Morgens (Zaterdag) werd hun brood met koffie en thee aangeboden, maar zij weten dat af. Om 10 uur zou Wangkang bij den resident komen, maar hij vroeg uitstel tot 11 uur, en daarna tot Maandag, hetgeen werd toegestaan. Den avond van den eersten dag, toen aan de boom amok werd geschreeuwd, waren alle Chineezen van de passer gevlocht.

Tot Maandag bleef Bantjer in spanning; Wangkang was met zijne prauwen boven de passen gaan liggen nabij de woningen van den djaksa en pangeran Sjarif Hassan. Maandag werd het 9 uur, 11 uur, maar Wangkang kwam niet; eindelijk vernam met dat hij had besloten naar Marabahan terug te keeren, en, met toestemming van den resident, dervwaarts was vertrokken.

De Onrust keerde van Marabahan terug om hier te repareeren, en is den 22 naar Taweh vertrokken, om de vlag te vertoonen; Tjinrana, met 16 bajonetten aan boord, is naar Marabahan vertrokken, welke plaats later nog met 15 man is versterkt, terwijl elken nacht de helft der bezetting wacht houdt. Geen Maleier mag meer binnen de bunting, alle handel en vertier staat stil.

Wat zal het einde zijn?

Wangkang moet gevangen worden genomen en dat wil hij niet. Tegen ons vechten wil hij niet meer, maar zich als handelaar aan de Taweh vestigen, en dit wil het gouvernement niet, dat hem liever op Java had.

Valt hij Marabahan aan, dan is die rijke kampong een prooi der vlaamman. Het hoofd dier plaats, Kiaj Demang, zijn schoonzoon, heeft hem aangezegd dat hij een kind des doods is, zoo hij een aanval waagt.

Algemeen is men zeer verantwoordigd over de handelwijze van den resident, die door het oproerig getrag van Wangkang, het gouvernement een klap in het aangezicht deed geven. Maar hij houdt van geen bloedbad.

Na dat opstootje, waarbij men zeide dat Bantjer door Wangkang zou worden in brand gestoken, werd tot signaal voor de matrozen, om aan boord te komen, twee kanonschoten bepaald. Doordien die bepaling niet aan de burgers en het garnizoen werd medegedeeld, onstond in den nacht van 20 op 21, toen er brand uitbarste in 't nieuwe pakhuis van Piek Liem, een algemeene ontsteltenis, daar men kanonvuur hoorde en, niet wetende dat zulks appél voor de matrozen betekende, en vijand in aantocht waande.

Geruchten van Marabahan zeggen, dat alle vrouwen en kinderen die kampong hebben verlaten. Er is geen kleine handel meer; bijna geen kip is meer te koop.

Aangaande de komst van Wangkang meldt men nog, dat bij zijn aankomst de stoomer Admiraal van Kinsbergen, die voor het residentie gebouw lag, terstond aanving met de stakken te exerceren en deze op Wangkangs prauwen richtte, terwijl de mariniers onder de wapens kwamen. Toen Wangkang debarkeerde werd het geschut op den wal gericht; een en ander was zeker om hem op zijn gemak te zetten.

Nog iets: onder zijne volgelingen berood zich een beruchte woggeleopen kettlinganger. Ofschoon de uitlevering van dien man is gevraagd, is daarvan niet voldaan, en is deze booswicht weder met Wangkang naar het Marabahansche vertrokken.

De politie blijft hier ellendig. Bijna een maand geleden is er uit de kamer van den kommissie, een ijzeren geldkistje gestolen, met ruim f 2500 zilver geld; tot heden is er nog niets terecht. De diefstal had plaats zonder inbraak, maar door een opengelaten venster.

— Een bedrag van f 186,24, zijnde de zuivere opbrengst, na aftrek van alle onkosten en wissel-agio, der voorlezing door den heer Boelen alhier ten voordeele der vereniging "het Roode Kruis" gehouden, is gister door de uitgevers van ons blad, de H.H. Thieme en Co., naar het hoofdecomité te 's Gravenhage overgemaakt. (Soer. Hbl.)

Paseroean, 7 October. De bouw der Boog-Brug te Penoemboekan Wetan, in den postweg naar Soerabaja is op den 4den dezer door den Waterstaat publiek uitbesteed geworden. Het werk is gegund aan den heer O. van Cattenburg, die de eenigste inschrijver was.

(P. N. en A. bl.)

Paseroean, 11 October. De 106 Bimanesehe Paarden, gisteren op Vendutie alhier verkocht, hebben f 5097— opgebracht. (P. N. en A. bl.)

Den 6den October 1870 waren in de Gouvernements
Pakhuisen te Pasoeroean, afgeleverd
Uit den Oogst van 1870.

Namen der Fabrieken	Picols	Suiker.
Wangoon Redjo.	9,721,43	Afg.
Ardjo Sarië.	12,332,08	
Ardie Redjo.	9,674,03	
Yoso Wilangoon	6,979,73	
De Hoop.	9,595,71	
Djaestra Oost.	11,217,34	
De Onderneming.	13,564,36	
Wono Redjo.	14,445,23	
Kloerahan.	11,390,21	
De Goede Hoop.	8,943,93	
Gajjam.	14,690,40	Afg.
Becassie Oost.	10,593,92	
Dankbaarheid.	6,624,94	
Soeko Redjo.	9,601,13	
Kavis Redjo.	9,945,33	
Sarie Redjo.	5,432,74	
Pleret.	10,537,82	
Teelja Madura.	1,049,70	

Te zamen picols suiker 176,311,39
" koffij 129,492,87

Restant Producten in 's Lands Pakhuizen
te Pasoeroean.

Op den 6den October 1870.

145,985,87 pic. Suiker Oogst 1870.
26,805,87 " Koffij " 1870.

Den 6den October 1870 waren in de Gouvernements
Pakhuisen te Probolingo afgeleverd
uit den oogst van 1870.

Namen der Fabrieken	Picols	Suiker.
Batjoeman.	8,386,27	
Soemberkareng.	11,538,90	
Oemboel.	11,032,48	
Wonolangen.	19,096,46	Afg.
Gending.	10,778,39	
Padjarakan.	18,517,08	
Kandangjatje.	9,019,77	
Lemadjang.	322,88	

Te zamen picols suiker 89,601,32
" " koffij 24,098,20

Restant Producten in 's Lands Pakhuizen
te Probolingo.

Op den 1sten October 1870.

50,920,08 suiker. 1870.
20,201,20 koffij. 1870.

GOVERNEMENTS-BESLUITEN, BENOEMINGEN ENZ.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIË,
Den Raad van *Nederlandsch-Indië* gehoord;
Allen, die d-ze zullen zien o' hooren lezen, Salut!

doel te w te.:

Delt Hij, voor het gouvernement van Sumatra's Westkust eenige
regelen wenschende te stellen voor den aanslag in het middel der ver-
ponding over de jaren 1871, 1872 en 1873.

Lezende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het reglement op
het beleid der Regering van Nederlandsch-Indië;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te bepalen:

- a. Dat voor de vaststelling van het cijfer van den aanslag bij het
middel der verponding van de onroerende goederen, door par-
tikulieren bezeten in eigendom, den wel met recht van opstal,
met recht van erfpacht of met recht van vruchtgebruik, over de
jaren 1871, 1872 en 1873, in de afdoelingen van het gouver-
nement Sumatra's Westkust, waar zoodanige vaststelling dienst
plaatst te vinden, commissien zullen worden benoemd, aan welke
zal worden opgedragen te beoordeelen:
 - 1e. welke percelen te lang in de belasting zijn aangeslagen en
daarin misdaden behooren te worden verhoogd;
 - 2e. welke percelen alnog bij de belasting behooren te worden
opgenomen dan wel daarvan vrijgesteld;
 - 3e. of de bezwaren, door de eigenaren van vastigheden in te brengen
wegens te hoogen aanslag hunner eigendommen, al dan niet
behooren te worden aangenomen, en, zoo ja, in hoe ver de
verzoeken om vermindering van den aanslag in die belasting
zullen moeten worden ingewilligd.
- b. dat de commissien bij hare beoordeelingen van het cijfer waarop
de aanslag moet worden bepaald, zich rijpt hebben te gedragen
naar de regels daarop aangegeven bij de ordonnantie, volgens
welke het middel der verponding zal worden geheven, opge-
noemen in staatsblad 1823, n°. 5, en op geheel het Gouvernement
Sumatra's Westkust van toepassing verklaard bij de ordonnantie
van 1 Augustus 1870 (Staatsblad n°. 96), en dat van ieder
verschil van meening, dat daaromtrent in den bezwaar der kom-
missien ontstaan moogt, bij de aanbieding van de resultaten van
haren arbeid zal moeten blijken, terwijl de gouverneur van
Sumatra's Westkust nog in het bijzonder zijn gevoelen ten aan-
zien van dit meeningsverschil zal hebben mede te deelen;
 - c. dat aan de belastingbeulden, die over den aanslag hunner
vastigheden bij het middel der verponding verlangen te doleren,
daar toe de gelegenheid wordt gegeven gedurende de maanden
Januarij en Februarij 1871, en dat zij tot dat einde verplicht
zullen zijn hunne bezwaren in te brengen bij de voor elke
residentie of afdeling te benoemen commissie tot herziening
van den aanslag der verponding;
 - d. dat Europeanen en met hen gelijkgestelde personen, hunne
reclames zullen moeten indienen in geschrifte op een zegel
van één halven gulden, met overlegging van het bewijs van
eigendom van elk perceel en de kwitantie wegens voldoening
van den laatst verscheuen verpondings-termijn, zullende daer-
entegen van de Inlandsche en met deze gelijkgestelde bevolking
ook mededeling dolencia's aangenomen en van dezelve aan-
teekening gehouden moeten worden;
 - e. dat de schriftelijke dolencia's zullen moeten inhouden:
 1. eene aanwakenige opgave van de benaming en ligging van
het perceel;
 2. eene zooveel mogelijk specifieke aantooning van de inkomsten
der drie laatste in vergelijking met de vroegere jaren.
 3. de redenen, welke bij eventuele vermindering van inkomsten
daartoe aanleiding gegeven hebben;
 4. opgave of er al dan niet voornemens of vooruitzichten bestaan
om de oorzaken van de vermindering van opbrengst weg te
nemen en verbetering daar te stellen;
 - zullende zij, die van de mondelinge dolencia's aantekening
moeten houden, door belanghebbenden in staat moeten worden
gesteld, om dit een en ander in hunne aantekeningen op te
nemen;
 - f. dat voor ieder perceel, aan meer dan een eigenaar toebehoorende,
en van hetwelk dientengevolge de eigendoms-bewijzen zich in
handen van verschillende eigenaren bevinden, al die dokumenten
door de dolencia's moeten worden overgelegd, terwijl de schrif-
telijke dolencia's in zoodanig geval door al de eigenaren moeten
zijn ondertekend;
 - g. dat voor percelen, die vóór den 3den September 1869 zijn in-
geschreven in het register van eigendommen te Palembang, doch
waarvan geen eigendomsbewijzen geproduceerd kunnen worden,
kunnen worden overgelegd volledige afschriften der betrekkelijke
meêrlieden, af te geven door de bevoegde autoriteit;
 - h. dat voor zoodanige percelen, welke met hypotheek bezwaard
zijn, bij de dolencia's behoort te worden overgelegd het bewijs,
dat de verbandhouder daarmede gescegen neemt, zonder hetwelk
op de bezwaren geen acht zal worden geslagen;
 - i. dat na ultimo Februarij 1871 geen dolencia's toegestaan zul-
len worden aangenomen, en misdaden op dezelve geen acht zal
worden geslagen gedurende den bedoelden driejarigen termijn
van belasting, met uitzondering nochtan van geheel buitengewone
gevallen;
 - k. dat geen percelen door de commissien in den aanslag der ver-
ponding zullen worden verhoogd, dat nadat van die verhooging

door haar aan belanghebbenden is kennis gegeven en hun gedurende eene maand tijd zal zijn gelaten, om daartegen kunne bezwaren in te brengen, na de beoordeeling van welke de commissiën tot de vaststelling van het aanslaglijst zullen overgaan; dat de aanslag der commissiën slechts in eene voorloopige, onderworpen aan het hooger oordeel der Regering en Hare bekrachtiging.

Ten tweede: Vast te stellen:

- a. dat de commissiën voor de herziening en vaststelling van den aanslag der verpooding in het gouvernement Sumatra's Westkust worden gepreïsidéerd door den gouverneur dier kust en, bij verhindering van dezen, door de ambtenaren aangewezen te zijner vervanging dan wel vertegenwoordiging;
- b. dat de functiën van sekretaris der commissiën aan den gouvernements-landmeter of den als zoodanig fungerenden persoon worden opgedragen;

Ten derde: Te bepalen, dat de afkondiging dezer ordonnantie gerekend wordt bekend te zijn op den dag harer opname in het staatsblad van Nederlandsch-Indië.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het Staatsblad van Nederlandsch-Indië geplaatst en, voor zooveel nodig, in de Indische en Chinese talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage kollegiën en ambtenaren, officieren en justiciëren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder ooglating of aanzien des persoons.

Gedaan te Buitenzorg, den 13den Oktober 1870.

P. MIJER.

De Algemeene Sekretaris,
VAN HARENCAESPEL.

(Staatsblad no. 149).

EXTRAKTEN uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

BUITENZORG, den 11den Oktober 1870 [No. 14].

(Staatsblad no. 148.)

Gelesen, enz.;

Is goedgevoonden en verstaan:

Eerstelijk: Den afstand tusschen Buitenzorg en Sindanglaja voorloopig te bepalen op 24 palen.

Ten tweede: Enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
VAN HARENCAESPEL.

BUITENZORG, den 11den Oktober 1870 (No. 7.)

Gelesen, enz.;

Is goedgevoonden en verstaan:

Eerstelijk: Te bepalen, dat de europeesche koffij-pakhuismesters, die zijn in dienst gesteld op de voorwaarden van de resolutie van 21 Mei 1836 no. 13, zullen genieten de inkomsten voor indische koffij-pakhuismesters, vastgesteld bij Staatsblad 1867, no. 125.

Ten tweede: Enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
VAN HARENCAESPEL.

BUITENZORG, den 12den Oktober 1870 (No. 18.)

Gelesen de missive van den Minister van Koloniën, van 11 Augustus 1870, L. A. A. N., no. 11/1108;

Is goedgevoonden en verstaan:

Eerstelijk: Krachtens magtiging des Koning:

I. den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden te magtigen tot de indienststelling te Bonthain van een korps gewapende politie-dienaren, bestaande uit:

een sergeant;

drie korporals; en

twaalf gewapende politie-dienaren;

Op den voet als bepaald is bij het besluit van 10 Junij 1866, no. 26, doch met aanvulling van het bepaalde bij het besluit van 2 Mei 1867, no. 15;

II. te bepalen, dat de sterkte te Bonthain ongewapend, echter niet ontmanteld zal worden en met de daarin aanwezige militaire gebouwen zal worden overgegeven aan het civiel bestuur.

Ten tweede: Enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
VAN HARENCAESPEL.

Civiel Departement.

Ontheven:

De ambtenaar op non-aktiviteit Ph. W. J. Steiametz, van de hem opgedragen functiën van derden kommis bij de algemeene rekenkamer, voor de examinatie en likwidatie der verantwoordingsstukken en het afsluiten der begrooting lopende over het tijdvak, voorafgaande aan den 1sten Januarij 1867.

Goedgekeurd:

De door den resident van Pekalongan

Is Balast:

Met de waarneming der functiën van gouvernements landmeter en roolmeester in zijn gewest, de ingenieur der derde klasse bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken aldaar C. S. van Geuns.

Departement van Oorlog.

Op verzoek, aan den officier van gezondheid der tweede klasse van het Nederlandsch leger, J. M. H. G. Theunissen, om, wegens verstrijking van de vijf jaren, gedurende welke hij bij de landmacht in Nederlandsch-Indië is geletsteerd, naar Nederland terug te keeren.

Departement der Marine.

Door den Schout-bij-Nacht, Kommandant der Zeevogel en Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië is

Ontslagen:

Op verzoek, cervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking de derde stuurman bij de dienst der gouvernements marine H. van Derp.

Bij het Marine-Etablissement te Soerabaja,

Ontslagen:

Eervol, uit zijne betrekking, de eerste klerk J. C. Heldernisse.

Benoemd:

Tot eersten klerk G. P. Kleijn, thous klerk.

(*Javasche Courant*, 13 October 1870.)

EXTRAKTEN uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

BUITENZORG, den 14den October 1870, [No. 16].

(Staatsblad no. 150.)

Gelesen, enz.;

Is goedgevoonden en verstaan:

Met wijziging in zover van het besluit van 17 Maart 1863, no. 11 (Staatsblad no. 31) te bepalen, dat het fort te Japara (residentie van dien naam) niet meer zal worden gerekend onder de permanente versterkingen van den 4den rang, en mitadien zal wegvallen uit den bij dat besluit vastgestelden staat van rangschikking der op Java en Madura en op de buitenbezittingen gebozigd wordende permanente versterkingen.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Sekretaris,

VAN HARENCAESPEL.

BUITENZORG, den 16den Oktober 1870, [No. 2.]

(Staatsblad No. 151.)

Gelesen de missive van den Minister van Koloniën, van 15 Augustus 1870, L. A. A. N., no. 21/1124 en de daarbij overgelegde ministeriele resolutie van dien dag L. A. A. N., no. 21, luidende als volgt:

L. A. A. N.

De Minister van Koloniën,

no. 21.

Gelesen hebbende eene missive van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 5 Mei 1870, no. 504/5;

Gelast op, enz.;

Heeft goedgevoonden:

Krachtens het bepaalde bij art. 12 van het Koninklijk besluit van 10 September 1864 (Staatsblad no. 93), houdende vaststelling der verordening op het benoemen van ambtenaren bij de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië; vast te stellen de volgende:

VOORWAARDEN, te verbieden aan de bijdragen van Staatwege voor de opleiding van tolken voor de chineesche taal in Nederl.-Indië-Indië.

Art. 1. Naarmate van de behoefte der dienst, en met in acht-neming van den regel, dat gewoonlijk aan niet meer dan aan twee personen tegelijkertijd bijdragen van Staatwege voor de opleiding tot tolken voor de chineesche taal in Nederlandsch-Indië worden uitgekeerd, worden door den Gouverneur-Generaal de personen aangewezen, die voor die betrekking te Batavia of elders in Nederlandsch-Indië zullen worden opgeleid.

Art. 2. Zij, die in aanmerking wenschen te komen om tot tolk voor

de chineesche taal in Nederlandsch-Indië te worden opgeleid, mogen den leeftijd van twintig jaren niet te boven gaan, en leggen, voor eene door den Gouverneur-Generaal te benoemen commissie, een vergelijkend examen af in de volgende vakken:

- 1o. de Nederlandsche taal;
- de Fransche taal;
- de Engelsche taal;
- de Hoogduitsche taal;
- van de twee eerstgenoemde talen wordt eene grondige kennis van de grammatica vereischt;
- 2o. de rekenkunde;
- 3o. de beginselen der delfstof-, aard-, plant- en dierekunde;
- 4o. de beginselen der natuurkunde en kosmographie;
- 5o. de aardrijkskunde;
- 6o. de geschiedenis;
- 7o. het Italiaansch boekhouden.

Art. 3. De Slaves genieten gedurende hunnen studietijd in Indië, welks op een maximum van vier jaren wordt gesteld, eene toelage van f 150 (een honderd vijftig gulden) 's maands.

Ter voltooiing hunner studies zich naar China begevende, wordt hun gedurende hun verblijf aldaar, dat niet langer dan één jaar mag duren, eene som van 125 (een honderd vijf-en-twintig) spansche matten 's maande uitgekeerd, terwijl hun van landwege vrije overtocht naar en van China wordt verzekerd.

Art. 4. Zij, die volgens den uitslag van het vergelijkend examen in art. 2 genoemd, door den Gouverneur-Generaal worden aangewezen om tot tulk voor de chineesche taal in *Nederlandsch-Indië* te worden opgeleid, moeten zich schriftelijk verbinden tot de overwijde terugreis aan 's lands kas in *Nederlandsch-Indië* van alle gelden, welke aan hen ten behoeve hunner opleiding of hunnen overtocht naar en van China zijn voldaan, bij alden zij binnen den tijd van vijf jaren; na de voltooiing hunner opleiding, anders dan tengevolge van wel bewezen zieks- of lichamsaangebreken, buiten eigen toedoen ontslaan, uit de Indische dienst worden ontslagen.

GRAVENHAGE, 15 Augustus 1870.

De Minister voornoemd,
(Get.) DE WAAL.

Is goedgevonden en verstaan:
Eerstelijk: Van den inhoud der bovenbedoelde ministeriële dépêche en resolutie aantekening te houden,
Ten tweede: Eenz.
Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
VAN HANNECAEPPEL.

Civiel Departement.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den telegrafist der derde klasse Th. de Poorter en aan den ambtenaar op waerbijgeld P. W. Rappard, laatstelijk telegrafist der derde klasse.

ONTSLAGEN:

Op verzoek, erfvol, als buitengewoon substituut-griffier bij den landraad te Tjoeleng-Agong (Kediri), buiten berwaar van den lande, J. C. G. Parfondré.

BEHOEMD:

Tot hoofdkommissie ter algemeene sekretari de eerste kommissie op dat bureau, toegeweerd aan den sekretaris van den raad van Nederlandsch-Indië, N. W. Holtman.

Tot hulponderwijzers:

- aan de openbare lagere school te Amboina, de hoofdonderwijzer aan de openbare lagere school te Pekalongan J. C. Tansen;
- aan de openbare tweede lagere school te Padang Sumatra's Westkust: N. Pol, laatstelijk leeraar aan het gymnasium Willem III, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd;
- aan de openbare lagere school te Grisse (Soerabaja) J. A. Bross;
- aan de openbare lagere school te Grisse (Soerabaja), de eerste hulponderwijzer aan de openbare tweede lagere school te Soerabaja H. Spöchhoff;
- aan de openbare lagere school te Benkoelen, de eerste hulponderwijzer aan de openbare tweede lagere school te Batavia J. van Hout.

Tot eerste hulponderwijzers:

- aan de openbare tweede lagere school te Soerabaja, de hulponderwijzer aan de openbare lagere school te Bandjermasin (Zuider-en Ooster-afdeeling van Borneo) A. Bommel, en
- aan de openbare tweede lagere school te Batavia, de partikuliere onderwijzer aldaar D. A. P. Kek.

Tot plaatsvervangend lid in den residentie-raad te Djokjokarta, B. J. Eekhout, gepensioneerd luitenant-kolonel titelair der artillerie.

Bij het departement der burgerlijke openbare werken.

Benoomd:

- Tot eerste kommissie, de tweede kommissie A. Regenaburg.
- Tot tweede kommissie, de derde kommissie C. A. E. Hillebrandt.
- Tot derde kommissie, de klerk H. W. F. Voermans.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië.

Tot architect der tweede klasse, de opzigtter der eerste klasse, P. W. Haack van der Goss.

Tot opzigtter der eerste klasse J. H. Buijtes, lastatelijk die betrekking bekleed hebbende, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Gesteld:

Ter beschikking van de direktieuren van binnenlandsch bestuur en van justitie, ten einde hun ten dienste te staan bij den arbeid, hun opgedragen bij het besluit van 25 September 1870, no. 11, de ambtenaar op non-aktiviteit J. P. F. Gericke, laatstelijk sekretaris van het departement van binnenlandsch bestuur, en de eerste kommissie bij het departement van justitie mr. H. van Dissel jr.

Door den Direkteur van Binnenlandsch Bestuur zijn de volgende beschikkingen genomen:

Ontslagen:

Op verzoek, erfvol, wegens ziekte, de postkommissie, chef van het postkantoor te Koepang (Timor), J. G. W. Donzelaar.

Benoomd:

- Tot postkommissie, chef van het postkantoor te Koepang (Timor), W. H. van Hengel, thans posthouder van Rabouw residentie Timor.
- Tot postkommissie, chef van het postkantoor te Palembang, L. J. Berlijn, thans postkommissie te Tjilatjap (Banjoemas).
- Tot postkommissie, chef van het postkantoor te Tjilatjap (Banjoemas), J. C. Lesquiller, thans gaegeerde klerk bij het postkantoor te Yagal.

Door den Direkteur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid Afdeling Europeesch Onderwijs.

Zijn Benoomd:

- Tot vierde hulponderwijzer aan de openbare tweede lagere school te Batavia, den hulponderwijzer aan de openbare eerste lagere school te Samarang, C. A. Valk.
- Tot hulponderwijzer aan de openbare eerste lagere school te Samarang, den erfvol onthoven waarnemenden hoofdonderwijzer aan de openbare lagere school te Japara, P. C. Mierop.
- Tot hulponderwijzer aan de openbare lagere school te Ambarawa (Samarang), den tweeden hulponderwijzer aan de openbare tweede lagere school te Soerakarta, J. van Ek.
- Tot hulponderwijzer aan de openbare lagere school te Madioen, de tweeeling aan die school, M. P. L. G. Hansen.

Departement van Oorlog.

Door den Kommandant van het Leger en Chef van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië zijn.

Overgeplaatst:

Geneeskundige Dienst.

Bij de geneeskundige dienst in de Westers-afdeeling van Borneo, de officier van gezondheid der 3de klasse N. Bonthuis, van het groot militair-hospitaal te Soerabaja.

Infanterie.

- Bij het 7de bataillon, de kapitein J. Groesbeek van het garnizoens-bataillon der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo.
- Bij het 9de bataillon, de majoor K. van der Heijden van het garnizoens-bataillon van Banka.
- Bij het garnizoens-bataillon van Banka, de majoor J. V. van Kriesfeld van het 9de bataillon.

Hersteld in Aktiviteit:

Infanterie.

De luitenant-kolonel op non-aktiviteit J. van der Haas.

(*Javasche Courant*, 18 October 1870.)

TROUW-, GEBORTE en- DOODBERIGTEN.

Gehuwd:

- Sept. 22 W. P. G. Klencke met H. O. van Bronckhorst, Poerworedjo.
- " 28 Mr. W. J. Essers met M. M. W. G. van Delden, Soerabaja.
- " 30 H. J. Veltman met G. J. Heuze, Samarang.
- Oct. 3 J. M. G. Brondgeest met M. M. Barberino, Samarang.

4. H. P. Wentzel met M. L. Diendoncé, Magelang;
 5. P. T. von Kotsch met E. M. E. C. L. E. Verstege,
 Tandjong Pandan (Billiton).
 — H. L. J. F. Smeets met M. A. H. Randohr,
 Soerabaja.
 7. H. L. Klerks met N. Evertsz, Samarang.
 8. P. F. B. J. van Nouhuys met C. H. F. Lajfeldt,
 Sumenap.
 — Mr. J. Widdik met H. Nash, Bezoekie.
 10. Mr. B. R. W. A. Baron Sloet van Hagensdorp
 met M. L. Majjer, Samarang.
 12. C. J. Engelman met P. A. Degener, Samarang.
 14. P. H. E. Gephard met M. L. Descelles, Samarang.

Bevallen.

- Sept. 13. A. Roebij Sakander (Z.), Padang.
 14. Sarodin Poengit (Tweelingen Z.), Makassar.
 18. A. Rappa (D.), Riouw.
 26. D. van der Hart, Reek (D.), Pasoeroean.
 — A. A. H. Resner, van Hartrop (Z.), Samarang.
 — J. W. Lapré, Lutter (D.), Rembang.
 27. M. L. Chignett, Beets (D.), Soerabaja.
 30. D. H. Koster (Z.), Soerabaja.
 Oct. 3. D. G. Dijkman, Verhoog (Z.), Soerabaja.
 4. Echtgenoot van E. Kalfsterman (D.), Madjalenga,
 Cheribon.
 — S. P. Gunther, Kreijger (D.), Soerabaja.
 — R. C. Forbes (Z.), Soerabaja.
 — E. Kalesterman (D.), Madjalenga, Cheribon.
 — C. T. S. Willers Staatman (Z.), Ngawie.
 5. J. E. Armstorff, Degener (Z.), Samarang.
 6. C. Johannes, Berghuis (D.), Soerabaja.
 7. Ch. A. von Mosch, Gaerthé (D.), Samarang.
 — F. J. W. Knijff, Mendes da Costa (D.), Samarang.
 10. J. G. M. Zehl, Otto (D.), Samarang.
 — W. Paulus, van Steenberg (Z.), Grisseo.
 11. M. A. Løjher, van der Linden (D.), Soerabaja.
 12. G. E. Beer, Ondhoff (D.), Samarang.
 13. C. M. Oltmans, Linck (Z.), Samarang.
 14. S. C. Doeve, Maexorce (D.), Samarang.

Overleden:

- Sept. 17. H. N. A. Eilers, Djenepono.
 23. Kindje van F. Potass, Solo.
 24. A. A. Nandissa, Samarang.
 — W. A. J. F. van Seljveld (43 j.), Samarang.
 25. J. M. Samuëlsz (55 j.), Samarang.
 30. J. Bremer (25 j.), Samarang.
 — J. Daniel (81 j.), Samarang.
 Oct. 1. Kindje van J. F. Boermeester, Pasoeroean.
 — Kindje van C. Bosscher, Pamakassan.
 — J. Walter (31 j.), Samarang.
 — P. A. Ravij (40 j.), Samarang.
 4. F. J. Faber, Modjokerto.
 5. E. A. M. Moreau (29 j.), Langsee (Pattie).
 — Toulon, Samarang.
 — H. H. Rotteveel (1 j. 7 m.), Samarang.
 6. F. van Meenen (39 j.), Soerabaja.
 — C. J. de Ruiter (39 j.), Samarang.
 — W. C. R. Sluijter (2 m.), Samarang.
 7. C. S. Scipio (2 m.), Samarang.
 — J. P. H. Chasteau (69 j.), Samarang.
 — J. Harmerlein (35 j.), Samarang.
 8. J. Ballentijn (29 j.), Samarang.
 10. J. B. Koppenberg (54 j.), Samarang.
 14. J. M. Oosterhout (2 j.), Samarang.

Aangekomen Schepen.

Samarang, 12 October. Eng. schip Nagasaki, gezagt. Miller, van Cheribon.

Soerabaja, 9 October. Ned. schip Alblasward, gez. Jacobs, van

Yokohama. — 9 id. Eng. bark E. M. Young, gezagt. Heath, van Cheribon.

Cheribon, 5 October. 8 id. Holland's Trouw, gez. de Vos, van Samarang. — 8 id. Generaal de Steurs, gez. Viernsma, van Batavia.

Cheribon, 10 October Mentor, gez. de Greeve, van Soerabaja. — 14 id. Groendwet, gez. Kamminga, van Batavia. — 15 id. Kosmopoliet II, gez. Chevalier, van Samarang.

Probolingo, 8 October. Ned. schip Nieuwland, gez. t'Hoorn, van Samarang. 11 id. Ned. schip Julia, gez. van Loon, van Soerabaja.

Pasoeroean, 4 October. 6 id. Eng. schip County of Lancaster, gez. Taylor, van Probolingo.

Pasoeroean, 7 October. Eng. schip Pride of England, gez. Taylor, van Samarang. — 8 id. Ned. bark Jacob Roggeveen, gez. Vos van Marier, van Soerabaja. — 8 id. Ned. bark Johanna en Willem, gez. Jansen, van Soerabaja.

— 11 October. Ned. bark Soerabaja Packet, gez. Olivier, van Soerabaja.

Vertrokken Schepen.

Samarang, 9 October. Ned. bark Vrede, gez. v'd. Plas, naar Nederland via Pasoeroean. — 9 id. Fransch schip Jean Pierre, gez. Janin, naar Nederland.

Soerabaja, 12 October. Frans. bark Emerald, gez. Guyon, naar Australië. — 13 id. Russ. bark Navigator, gez. Ross, naar Amerika; Ned. bark Alblasward, gez. Jacobs, naar Nederl. via Probolingo, Tagal en Batavia.

Cheribon, 14 October. A. M. E., gez. Kunnegieter, naar Nederland. — 15 id. Spirit of the Day, gez. Evans, de Golf van Perzië.

Cheribon, 5 October. 5 id. Talamon, gez. Johansen, naar Melbourne. — 5 id. Nagasaki, gez. Müller, naar Nederland. — 6 Vice President Prins, gez. Lindeman, naar Batavia. — 6 id. Beatrice, gez. Muisniek, naar Nederland via Pasoeroean en Probolingo.

Pasoeroean, 7 October. Ned. bark Anna & Johanna, gez. Dallooyus, naar Nederland. — 8 id. Ned. schip Zuid Holland, gez. Swart, naar Nederland via Batavia. 8 id. Ned. schip Staatsraad van Eweyk, gez. Ham, naar Nederland via Batavia. — 10 id. Cornelia Adolphine, gez. de Roever, naar Nederland. — 10 id. Eng. schip County of Lancaster, gez. Taylor, naar Nederland via Batavia. — 11 id. Eng. bark Kassa, gez. Le Gris, naar Australië via Tagal en Samarang.

Pasoeroean, 5 October. Ned. schip Cornelia Gips, gez. Romijn, naar Nederland. — 5 id. Ned. bark Cornelia Smit, gezagt. Diaper, naar Nederland. — 6 id. Eng. bark Clara, gezagt. Vichels, naar Boston (Amerika).

Probolingo, 6 October. Eng. schip County of Lancaster, gezagt. Taylor, naar Pasoeroean. — 7 id. Ned. schip H. W. M., gezagt. Brauns, naar Pasoeroean.

Tyritjop, 8 October. Ferdinand en Louis, gez. Vogelzang, naar Amsterdam. — 10 id. Christina, gezagt. Visser, naar Amsterdam.

Ter reede liggende schepen.

Cheribon, 8 October. Ned. schepen Holland's Trouw; Generaal de Steurs; A. M. E.; Eng. schepen Becherdass Ambarass; Spirit of the Day.

Cheribon, 15 October. Nederl. schepen. Holland's Trouw, Mentor, Generaal de Steurs, Groendwet, Kosmopoliet II en Terzate, Engelsch schip Becherdass Ambarass.

Verkorte balans der Javasche bank.

Op den 12den October 1870, des avonds opgemaakt, krachtens art. 18 van het Octrooi en Reglement (Staatsblad 1870, No. 34), en ingevolge besluit van den Gouverneur-Generaal, dd. 15 Mei 1870, No. 12.

Disconto-rekening.	f 9,213,057.67	Kapitaal.	f 6,000,000.00
Beloening-rekening.	1,137,923.00	Bankbiljetten in omloop	25,635,857.50
Hypotheek-rekening.	1,392,833.34	Bank-assig-natiën in omloop.	742,839.02
Specie in de kassen.	20,926,373.94	Rekening-courant siddo's	1,469,773.49
Muntmate-riaal.	61,583.85	Diverse re-keningen.	358,801.20
Gebouwen en inven-taris	471,308.90		
Diverse re-keningen.	1,001,188.81		
	f 22,207,271.21		f 34,207,271.21

SCHEEPS-BERICHTEN.

Straat Sunda doorgezeild.

DATUM	VLAG	NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDER	VAN	DATUM	NAAR
October ... 9	Engelsch	Wild Deer	Cumans	Shanghai	1 September	Londen
" 11	"	Loch Aves	Fagular	Panaroenang	"	New-York
" 12	"	Nela	M'lay	Glasgow	27 Junij	Singapore
"	"	Sooloa	Harra	Sunderland	18 Mei	"
"	Amerikaansch	George Peabody	Bantley	New-York	23 Junij	Batavia
"	Nederlandsch	Need Brabant	Bovens	Liverpool	25 "	"
"	"	Vice Admiral Maj.	de Groot Stiffij	Amsterdam	10 "	"
"	"	Jannetje	de Willigen	Shields	28 "	"
"	Engelsch	Blackadder	Robinson	Londen	25 Maart	Shanghai
"	"	John Gize	Barren	Manila	19 Augustus	Falmouth
"	Nederlandsch	Priscia	Franko	Cardif	17 Junij	Singapore
"	Nederlandsch	Mina	Bruggen	Batavia	7 Julij	Batavia
" 12	Engelsch	Maissa Queen	Ray	Manilla	10 September	Liverpool
" 13	"	Dean Lee	Milbank	Fooslow	7 "	Londen
"	Zweedsch	Peter Dickson	Jels	Batavia	11 "	Amsterdam
"	Engelsch	Wesam	Henry	Londen	28 Junij	Bangkok
"	Zweedsch	Antonie	Corinna	Nantes	"	"
"	Nederlandsch	Anna en Sophie	Hoekstra	Batavia	12 October	Amsterdam
"	"	Piero	Stroetman	"	"	"
"	Engelsch	Glasgow	Lloyd	"	"	Cock
"	"	Carri	Gray	Panaroenang	"	Amsterdam
"	Nederlandsch	Nestor	Brandijgt	Batavia	23 October	Rotterdam
" 14	Engelsch	Ellen	Wimble	Cardif	"	Singapore
"	"	Eleanor	Prcha	Amoy	27 Augustus	New-York
" 17	Nederlandsch	Klizabeth	Peenstra	Batavia	16 October	Amsterdam
"	"	Cornelia Smit	Daper	"	14 "	Rotterdam
"	Engelsch	City of Hawker	Nayier	Shanghai	17 September	"
"	"	Mitchellwing	Penington	Hongkong	16 "	Londen
"	"	Heathly Castle	Stewart	Shanghai	25 "	Knap de Gede Hosp.
"	Nederlandsch	Iali	van Boven	Rotterdam	7 Julij	Londen
"	Engelsch	Sir Robert Fala	Kaler	Singapore	3 October	Batavia
"	Fransch	Solons	Bourg	Saigon	29 September	Londen
"	"	Chatsworthland	Hubert	"	24 "	Belle Isle
"	"	Aras	Sigerson	Singapore	28 "	Mantina
"	Engelsch	Salmu	Ufray	"	29 "	Liverpool

Aangekomen Schepen te Batavia.

DATUM	VLAG	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDER	VAN	DATUM	AGENTEN
October ... 12	Nederlandsch	schip	Ortelius	Schol	Panaroenang	"	K. Moormann & Co.
" 13	Engelsch	"	Glencee	Siewart	Neverside	"	Bis'ng, Schröder & Co.
" 14	Nederlandsch	bark	Cornelia Smit	Dispen	Samar'ja	"	MacLaine, Watson & Co.
" 15	Fransch	"	Jean Pierre	Jor n	Samarang	"	Meina & Co.
" 16	Engelsch	"	County of Sterling	Balgarno	Glasgow	"	MacLaine Watson & Co.
" 17	Nederlandsch	"	Jannetje	de Willigen	Neverside	"	Int. Coed. & H. Vereeniging.
"	"	"	Mina	van Bruggen	Brouwenhar	"	Dummler & Co.
"	"	"	Marin Adolina	Bakker	Texel	"	E. Moormann & Co.
"	"	"	Stad Doekum	Timmerman	"	"	Beis & Co.
"	"	"	Vice Admiral Maj	de Groot Stiffij	Amsterdam	"	Dummler & Co.
"	"	schip	Keunersland	Groote	Texel	"	E. Moormann & Co.
"	Amerikaansch	"	Franklin	Horaleij	Boston	"	Dummler & Co.
"	"	"	George Peabody	"	"	"	"
"	Engelsch	"	st. Helens	Pegg	Sunderland	"	Bis'ng, Schröder & Co.
" 16	Nederlandsch	bark	Cornelia Gips	Rotsijn	Saerabaja	"	K. ten Brack & Co.
" 17	"	"	Anna & Johanna	Dalloyans	Panaroenang	"	G. Searnandi & Co.
"	"	schip	Statenland van Kwijk	Han	"	"	B. van Leeuwen & Co.
"	Engelsch	"	County of Lancaster	Taylor	"	"	MacLaine Watson & Co.

Vertrokken Schepen van Batavia.

DATUM	VLAG	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDER	NAAR
October ... 12	Nederlandsch	schip	Nestor	Brandijgt	Nederland.
" 13	"	"	Cornelia	de Beer	Cherbon.
" 14	"	bark	Panaroenang	Helbenders	Indramajoe.
" 15	Fransch	stocob	Capote	Ravin	Singapore.
" 16	Nederlandsch	bark	Cornelia Smit	Dijer	Nederland.
"	"	schip	Aurora	Visser	"
"	"	"	Elizabeth	Peenstra	Cherbon.
"	"	bark	Cornelia Mathilda	Goodvolk	McBoorne.
"	Noorw	"	Talleman	Johannson	Cherbon.
" 17	Nederlandsch	schip	Gysberius Hermans	Nijveld	Nederland.
"	"	"	Ortelius	Schol	"
"	Engelsch	"	Bengel	Setter	Samarang.
"	Noorw	bark	Peggy	Müller	Saerabaja.
" 18	Nederlandsch	bark	Anna & Johanna	Dalloyans	Nederland.
"	Fransch	"	Jean Pierre	Jouis	Belle Isle.

Ned.	<i>Kottenaar*</i>	971	Eng.	<i>Glencoe</i>	746	Zw. <i>Condor</i> in reparatie.
"	<i>Samarang*</i>	506	"	<i>County of Stirling</i>	999	Eng. <i>Zealandia</i> naar <i>Singapore</i> vertrokken.
"	<i>Ida Geertruida</i>	466	"	<i>St. Helens</i>	450	N. D. <i>Fanny Kirchner</i> op venditie verkocht à f 3310,—.
"	<i>Allegonda Jacobsa*</i>	698	Amer.	<i>Rainbow</i>	351	
"	<i>Mary J. Hillegonda*</i>	754	"	<i>Rocket</i>	384	
"	<i>Sonatra*</i>	657	"	<i>Borneo</i>	786	
"	<i>Suzanna Johanna*</i>	498	"	<i>Franklin</i>	1124	
"	<i>Ridderkerk</i>	754	"	<i>George Peabody</i>	1397	
"	<i>Willem Poolman</i>	1627	Noorw.	<i>Peggy</i>	252	
"	<i>Luisie</i>	400	Fr.	<i>Jules Dufaure</i>	439	
"	<i>Mina</i>	752	"	<i>Père de Famille</i>	547	
"	<i>Cornelis</i>	472	"	<i>Bernice</i>	320	
"	<i>Juwette</i>	654	"	<i>Perigny</i>	318	
"	<i>Vice Admiral May</i>	756	"	<i>Aurelie*</i>	396	
"	<i>Stad Dokkum</i>	390	N. D.	<i>Konigin Augusta*</i>	428	
Eng.	<i>Nations Hope*</i>	767	"	<i>Alma J. Elisabeth*</i>	436	
"	<i>Earlham</i>	634	"	<i>Pilger</i>	365	
"	<i>W. W. Smith</i>	671	"	<i>Electric*</i>	1046	
"	<i>Annie Fleming</i>	830	"	<i>G. E. Michels*</i>	293	
"	<i>Chautilceer</i>	730				

* Op de Kust.

ALGEMEEN OVERZICHT.

De voornaamste gebeurtenis in onze koloniën is een voorval te Banjermasin.

Zekere Wankang, een man, die zich door rivierroof, enz. berucht had gemaakt en die ook eenige jaren geleden bij het afloopen van de *Oornst* tegenwoordig zou zijn geweest, verlangde zich nu in het binnenland te vestigen; maar de resident ontbood hem ter hoofdplaats en schijnt hem toegesegd te hebben, dat hem geen leed zou geschieden, ofschoon er te Banjermasin allerlei onrustbarende geruchten hadden geloopt omtrent de plannen van Wankang; hij zou alle Europeanen aldaar komen vermoorden, enz.

Den 1den September, tegen 5 ure, kwam ter hoofdplaats de gouvernements-stoomer *Tjinrana*, aan, met eene gewone prauw op sleepstouw, waarin zich 10 à 12 Bekompaajers, bewoners eener kampong nabij Marabahan, zijnde Wankang en zijne volgelingen, benevens de parlementair pangoran Sheriff Hassin bevonden.

Vóór de woning van den resident lag een oorlogschip, de *Vice-Admiraal Kinsbergen*. De landingstroepen exercerdeerden aan den wal. Van het garnizoen verschenen ter stond 6 à 7 man.

De resident deelde Wankang mede, dat hij zich naar de benting te begeven had en een gevangenen man was. Wankang weigerde zich over te geven; zijne volgelingen schoten ter hulp en de grootste verwarring ontstond. De inwoners namen de vlucht of sloten hunne huizen. Eene compagnie soldaten werd gehaald en er waren weldra bijna 200 man verzameld. Toch liet de resident Wankang en zijn troepje loopen. Men gaf hem verlof naar het huis van Sheriff Hassin te gaan en zich twee dagen te bedenken! In den tusschentijd was alles in de benting, in het residentiehuis en op de rivier in beweging, alsof Banjermasin in staat van beleg ware verklaard. Wankang liet daarop weten, dat als men hem vatten wilde, men hem moest komen halen. En de resident liet Wankang met de prauw, waarmede hij gekomen was, weder tot Marabahan door de *Tjinrana* opslepen! Men vermoedt algemeen dat Wankang nu weder landwaarts ingaat, om onrust te stoken, en dat eene expeditietogen hem noodig zal zijn. Slechts ééne stem gaat op over de houding van den resident. Men eischt terecht dat hij ter verantwoording wordt geroepen.

De heer Gericke, laatstelijk secretaris van de directie van binnenlandsch bestuur, en de heer mr. van Dissel, ambtenaar bij de directie van justitie, zijn aan de directie van de genoemde departementen toegevoegd, om met hen de ontwerpen tot uitvoering der agrarische wet gereed te maken.

Men zegt dat zij een rond jaar daarvoor behooren. De heeren, die de stukken omtrent het onderzoek naar de rechten van den Javaan op zijn grond baarbeiden, blijven tevens doorwerken; maar de heer Gericke behoorde tot dat vijfal. Hieruit blijkt alweder dat men met dat onderzoek de paarden achter den wagen spande en de uitslag voor de regeling van het grondbezit niet afgewacht wordt.

De inschrijving voor het aangeboden miljoen gouvernementswissels, die den 15 dezer plaats had, had tot uitslag, dat beneden pari voor f 551,744 en à pari voor f 448,256 zijn genomen. Den 12 November a. s. worden weder voor 2 miljoen aan wissels aangeboden.

Op den spoorweg van hier naar Buitenzorg is men aan het spoorleggen begonnen, welk werk zeer langzaam vordert wegens gemis aan locomotieven.

Het groot-ambtens-examen, alhier afgenomen, had tot uitslag dat voor examen A. 10 kandidaten slaagden en 13 zijn afgewezen terwijl alle kandidaten voor examen B. zich in een gunstigen afloop verheugden.

Het *Rode Kruis* zet zijne werkzaamheden voort. Eene collectie in de chinesche wijken is alhier aangevangen en wordt voortgezet. Eene groote loterij wordt georganiseerd, waarvoor vele dames toezendingen hebben beloofd. Te Buitenzorg is eene afdeling gevormd. De heer Boelen hield te Soerabaja eene voordracht, waarvan de opbrengst voor het *Rode Kruis* bestemd was.

Te Riouw heeft een brand 30.000 dollars schade aangericht.

Laatste Berigten.

„*Overplichte edelmoedigheid of gunstbetoon*, een woord, aan het adres van O. I. Maatschappijen en Deonittoren, door *Scepticus*”, is de titel van een geschriftje, in Nederland uitgekomen, naar aanleiding van het artikel in het *Tijdschrift voor N. I.* aangaande de Indische spoorwegzaak.

Geheel overeenstemmende met de wijze, waarop de *Jacobode* de zaken der O. I. M. v. A. en L. bespreekt, worden hier de zaken van de O. I. spoorwegmaatschappij behandeld.

Zeven of acht keer lezen we in dat geschrift, dat „twee redacteurs van het *Tijdschrift* zoo nauw bij de zaak betrokken zijn.” Ons is alleen bekend, dat de heer van Heukelom vroeger directeur was.

Dat de heer Franssen van de Putte de zaak steeds

voorstond, weet iedereen. Maar hij had er niet het belang bij, dat zekere concessie-luikers aandrijft, om de zaak alsnog in handen te krijgen-of om op de pijnhoopen van de maatschappij een ton of wat te verdienen.

Dit vlugschrift (pamflet) opent geen enkel nieuw gezichtspunt. De schrijver is het overigens geheel met ons eens over de wijze, hoe men aan geld kwam. Hij verzet er zich tegen, dat de Gouverneur-Generaal het verder benooodigde zou voorschieten. Ook wij zouden dat in strijd met den geest onzer wetten achten.

Het artikel in het tijdschrift wordt een „schendblad waardig-artikel” genoemd. Bijna zouden wij onderstellen bij den lof, dien ons tegenover onze oude vrienden toegevaaid wordt, dat wij op een verkeerden weg zijn geweest, want toon en inhoud van dit tegenschrift zijn van dien aard, dat zoo *Scepticus* niet reeds een medewerker aan „het schendblad” is, hij in allen deele verdient het te worden.

Wij zullen ons oordeel steeds zelfstandig blijven uitbrengen, even als wij er op kunnen bogen in Europa niemand's oogendiensar geweest te zijn; maar lof in zulk een op zich zelf nietszeggend geschrift, overvloeiende van hatelijkheden, — waardoor de zaak in geen opzicht gebaat wordt en waarin geene enkele nuttige zaak in het belang van den aanleg van spoorwegen en Java voorkomt, — doet ons zeggen: je n'ai mérité ni ton honneur, ni cette indignité.

Het *Tijdschrift* heeft overigens weinig eer van het opstel tegen ons gericht, dat uit de bureaux van de spoorwegmaatschappij daarbinnen werd gesmokkeld.

v. L.

(Particuliere correspondentie).

Billiton, 14 October 1870.

Geachte heer Redacteur!

Van hier valt bijzonder weinig nieuws te melden.

Sedert het begin van het jaar heeft het hier bijna dagelijks geregend. Voor de timmijnen is dit gelukkig, daar zij nu overvloed van water hebben; maar de bevolking vaart daar slecht bij: het natte weder toch belet het branden der boschen en daardoor kan zij hare ladangs niet bebouwen.

Op den 16 September jl. heeft de verpachting van 's lands middelen over 1871 te Billiton plaats gehad en opgebracht:

Verkoop van arak, rum en tjoë / 1836 's jaars.

" " amfioen " 32640 "

het houden van dobbelspelen " 3240.

Den 25 September werd een groote optocht door de Chinesche mijnwerkers te Taadjing Pandan gehouden, bij gelegenheid van den verjaardag van den hoofdadministrateur. Het hoofd van elke mijn, vergezeld van zijne ondergeschikten en minderen, voorafgegaan door vlaggen en begeleid door muziek, bracht, naar chineesche gewoonte, op die wijze zijne hulde en gelukwenschen aan zijnen chef.

Uit de algemeene deelname bij dit feest bleek dat de administrateur bemind is onder de mijnwerkers, terwijl men hem te gelijk een openlijk blijk heeft willen geven, hoezeer men zijn voorgenomen vertrek naar Europa in het volgende jaar betreurt. Tot den volgenden morgen vierde men vrolijk feest, dat langen tijd in aangename herinnering zal blijven van allen, die er aan deel namen.

In de *N. R. O.* treft men een aantal scheepsberichten aan, die evenwel handel en scheepvaart in Indie volstrekt niet op voldoende wijze inlichten. Intusschen is de mail-

courant, welke gebreken haar aankieven, voor velen het Europeesche blad, waaruit zij hier hunne kennis van den handel en de scheepvaartheving moeten putten.

In de jongst verschenen mailcourant van 7 September no. 29 ontbreken toch al de volgende mededeelingen, die wij aan de *London and China Express* van 9 September vol. XII no. 370 ontleenen:

Volgens een telegram van Galle van 3 September, zijn de volgende schepen verongelukt: De *Kate Winifred*, kaptein Starkey, van Zebu naar Londen, met suiker en hennep, ter hoogte van Celebes; de bemanning werd gered; en in Straat Torres de Fransche brik *Massaciotte*, bestemd voor Singapore.

De *Nicolette*, kap. Bouten, van Batavia naar Doordrecht, die op 5 Aug. St. Helena binnenliep, had ongeveer 800 zakken koffie over boord geworpen en den 12den Juli 10 krandrings suiker, bij stormachtig weder aan de Kaap, zoo dat het schip gedurende eenigen tijd sterk overhield.

De *Nicoline*, kap. Ahlman, van Samarang naar New-York, liep 30 Juli St. Helena binnen tot het doen van geringe reparaties aan het roer; hij had van 1 tot 13 Juli zeer zwaar weer doorgestaan op de hoogte van de Kaap de Gode Hoop; hij zeilde 2 Aug. verder.

De *Gebroeders v. d. Beek*, van Batavia naar Middelburg, liep 2 Augustus St. Helena binnen en berichtte dat het 25 dagen op de Agulhas bank gezeten en gedurende dien tijd stormweer had gehad, waardoor de trossen van de hoofden voormasten gebroken, zeilen beschadigd werden en wat koper verloren raakte; na geringe reparaties zette het schip den 6den de reis voort.

De *Carolus*, kap. Malgraaf, van Cardiff naar Singapore, liep 7 Aug. St. Helena binnen, met beschadigd stuurrad, na den 29 en 30 Juli een hevigen storm beloopt te hebben op 31 gr. Z. en 20 gr. W.; na geringe reparatie zette hij 13 Aug. de reis voort.

De *Francina Willamina*, kap. Pijl, van Batavia naar Rotterdam, liep 1 Aug. St. Helena binnen, rapporteerde dat hij een hevigen storm doorgestaan had op den 10 Juli, 35 gr. Z. 19 gr. O., gedurende welke hij booten verloor en de hutten onder water liepen, hij bleef te St. Helena 5 dagen om te kallefateren, enz.

De *Balnagath*, kap. Nankivei, van Padang naar New-York, liep 11 Aug. St. Helena binnen, rapporteerde dat hij eene aansenschakeling van hevige stormen van 19 Juni op 34 gr. Z. 28 gr. O. tot 24 Juli, op 55 gr. Z. 20 gr. O. had door te staan, gedurende welke hij verscheidene malen op zijde geworpen, het dek overstroomd, het roer onklaar geworden was en andere schade had beloopt.

De *Nieuwe Waterweg II*, kap. Zwart, van Batavia naar Amsterdam, liep 11 Aug. St. Helena binnen, rapporteerde 21 Juli op 34 gr. Z. 27 gr. O. een typhon doorgestaan te hebben, waardoor hij verscheidene zeilen, enz. verloor.

De *Prinses Analia*, kap. Driest, van Amsterdam naar Japan, liep den 28 Juli St. Simonsbaai binnen, met verlies van het stuurrad, met gesproken deknaden, met verlies van zeil en voortop-zeil, met defecte pomp en met verlies van eenig koper.

Berichten van Port Elisabeth, gedateerd 28 Juli maken melding dat de *Nederlandsche vlag* (van Amsterdam) kap. v. d. Broek, van Makasser naar Amsterdam, met koffie, gult-percha, enz. bij een N. W. storm op 28 Juli, 35 mijlen ten W. van Kaap St. Francis, geheel verongelukt is; het schip sloeg in stukken terstond nadat het gestooten had; de stuurman en 12 man verdronken.

De *Estefette*, kap. Oepkes, van Tjilatjap naar Amsterdam, met koffi enz. geladen, liep 18 Juli Port Elisabeth binnen; het had 23 Juni hevige weder op de hoogte van Kaap Agulhas doorgestaan, waardoor verschansingen, zeilen,

enz. over boord sloegen. De lading werd gelost, alles meer of minder door zee-water beschadigd.

De Indische bladen trachten den lezer meer en meer op het gebied van handel en scheepvaartbeweging in te lichten. Het kost intusschen wat meer moeite en kosten dan in Europa, waar men zooveel beter en vollediger ingelicht kan zijn.

Het is meer dan wenschelijk dat de *N. R. O.* niet voortga ons nietsbeteekenende of hoogst gebrekkige opgaven te doen.

Batavia

19 October 1870.

De *Javasche Courant* bevat te het verslag van de verichtingen door de commissie voor de opnemng der djattibosschen op Java, gedurende het derde kwartaal 1870, alsmede 2e voorlagen van de vorderingen van de spoorwegen Batavia-Buitenzorg, over de maand September, en Samarang-Vorstlanden-Willem I, over de maand Augustus.

De directeur van financien brengt ter kennis dat de volgende inschrijving voor den verkoop van Gouvernements wissels op het departement van Kolonien zal plaats hebben op Zaterdag, den 12 November aanstaande;

dat het bedrag van wissels, waarvoor bij die gelegenheid kan worden ingeschreven, wordt gesteld op twee miljoen gulden.

Opgaf van in het 3de kwartaal 1870 door de Factorij der Nederl.-Handelmaatschappij van Java naar Nederland verzonden producten.

Tin	9,106,85	pikols.
Suiker	148,968,40	"
Koffie	210,011,—	"
Rotting	3,960,—	"
Sapanhout	1,840,—	"
Noten	4,227,64	"
Poelie	5,000,48	"
Getah Peraja	952,53	"
Id. Gilan	12,40	"
Gom Dammer	230,85	"
Indigo	1,944,46	"
Kinnarst	150,48	"

De tin bestond uit 685 picols Billiton en 8,495 picols Banka-tin, terwijl van dat metaal op Java gedurende dat tijdvak 33,194,80 pikols van Banka werden aangevoerd.

Samarang. — De oplegting van het vervoer op den spoorweg Samarang — Vorstlanden, over de maand Augustus 1870, is geweest als volgt:

	1ste klasse	f	571.90
Gewoon reizigers	2de	"	2871.30
Militairen	3de	"	8580.12
Reizigers met retourbiljetten	1ste	"	129.03
	2de	"	—
	3de	"	62.29
Soppletiegelden		"	84.68
Bagage		"	153.56
Bestelgoederen		"	313.38
Koopmansgoederen		"	298.18
Rijtuigen		"	60651.91
Paarden		"	67.10
Diversen		"	50.—
		"	7032.51
	Totaal	f	80,850.98

Samarang's Westkust, (September). — De weersgesteldheid was regenachtig; op de strandplaatsen verhieven zich nu en dan hevige N. W. winden.

De gezondheidstoestand was over het geheel minder gunstig.

Te Padang, Siboga en ommelanden en te Ajer-Bangis en omstreken deden zich veel koortsgevallen voor.

Te Ajer-Bangis, Paisean, Priaman en in de Padangsche bovenlanden kwamen nog enkele gevallen van pokken en mazelen voor.

Vaccinatie en revaccinatie hadden steeds plaats.

De koffij-aanplantingen in Batipoe, X Kota's en Oud-Agam (Padangsche bovenlanden) stonden gunstig.

De laras Semawang maakte hierop eene uitzondering.

In de residentie Tapanoli bestond nog voor dit jaar voornitsigt op een zeer voordeligen tweeden oogst.

Ook in de afdeling Priaman verwachtte men eene vermeerdering van produktie.

In de zuidelijke afdeling van Padang kon de bevolking in den laatste tijd, tengevolge van de veelvuldige gevallen van koorts en van veldarbeid, weinig tijd aan de koffijtuinen besteden. Zooveel mogelijk werden die tuinen schoen gemaakt en de rijpe vruchten ingesameld.

De meeste aanplantingen behoefden een goeden oogst.

De padi-oogst was in de Padangsche bovenlanden nog niet geheel afgevoerd. Op verscheidene plaatsen, o. a. in de geheele afdeling Oud-Agam, was men reeds bezig de sawahs voor den nieuwen aanplant in gereedheid te brengen.

In de residentie Tapanoli was de rijst-oogst geheel afgevoerd en vrij gunstig uitgevallen.

Overal was een begin gemaakt met de werkzaamheden voor den nieuwen aanplant.

Dit laatste was mede het geval in het Priamansche. De vele regens, waardoor de waterleidingen voldoende van water voorzien werden, begunstigen dien arbeid.

In de afdeling Paisean ging de sawah-arbeid vrij wel vooruit, terwijl de zaai-padi behoorlijk was uitgevoerd.

De kina-aanplantingen stonden vrij goed.

De brandel bleef slap en de vishengst onbeduidend.

Bromo. — Op den 8sten Oktober jl. ontstond in het uitgestrekte op pelen in zee geloopte en van den vasten wal verbonden chinische kamp te Sengarang een brand, die in het midden van het kamp uitbrak en, door een felles wind aangewakkerd, zich in korten tijd zoodanig uitbreidde, dat het geheele kamp met totale verwoesting bedreigd werd.

Door de lage waterstand verhinderde, om van uit Riouw tot het blusschen mede te werken, moest men zijne pogingen tot het verlossen van hulp-bepalen tot het omverhulen van verscheidene met planken en boom-schors opgetrokken en met stap gedekte woningen.

De chinische bewoners van de kampong mochten hun huisraad, kledingsstukken en handelsgoederen grootendeels redden.

Een kind van drie jaren kwam bij dien brand om het leven.

Volgens bekomen opgaven zijn, behalve 239 woningen, nog verbrand.

2510 pikols gambir, 300 pikols peper, 360 pikols rijst, 20 faggers arek, 400 thees opium en p. m. 200 varkens.

De brand ontstond door onvoorzigtigheid.

Aan de behoefte chiniesen, wier woningen verbrand waren, werd van bestuurswege hulpverlossing verleend in zee dan toe opgerigte loods.

Zuid- en Oost-afdeeling van Borneo, (Augustus). — Het weder was droog.

De gezondheidstoestand was over het algemeen vrij gunstig. Alleen brak in het distrikt Amasdit (afdeeling Ansonstij) onder de kinderen eene luchtpijstok-ontsteking uit, die epidemisch werd en eenige slagt-offers siechte.

De te *Barabari* goetachterde officier van gezondheid begaf zich op het bericht van het uitbreken dier ziekte onmiddellijk dárheen, om de noodige geneeskundige hulp te verlossen, ten gevolge waarvan de ziekte zich dan ook niet uitbreidde.

Het aantal door die epidemie gedurende de maand Augustus aange-taste kinderen bedroeg 402, waarvan 303 herstelden, 62 overleden en, op ultimo dier maand, 17 onder behandeling lieven.

Den 3den Augustus keerde Zr. Ms. steerschip *Seriacus* van *Koetei* terug met het bericht, dat de in de kampong Samrinia uitgebroken pokziekte van zeer weinig betekenis was, daar er slechts 2 personen aan die ziekte overleden waren.

In de meeste onder-afdeelingen was de padi-oogst reeds geheel afgevoerd.

De bevolking zag zich zeer teleurgesteld in hare vroeger gekoesterde goede verwachtingen van den padi-oogst; het geens had sedert door overstromingen, ongedierte en ziekten in vele streken groote schade geleden.

De prijzen van rijst en padi waren dientengevolge belangrijk gestegen; door aanplanting van tweede gewassen op groote schaal, — waarop van bestuurswege werd aangedrongen, — en door ruimen aanvoer van rijst hoopte men nogtans algemeen gebrek aan levensbehoeften te voorkomen.

De binnenlandsche handel was, even als die met Java en Madura ivendig.

Van het aantal te Bandjermasin aangekomen en vertrokken schepen en cartuigen bedroeg 87, metende te zamen 3233 lasten.

De in- en uitvoer van koopmanschappen vertegenwoordigden eene waarde van respectievelijk f 254525 en f 187948.

Aan inkomende en uitgaande regten werd ontvangen eene som van f 1256.11.

Gedurende de zeventen vorige maanden : f 14853.214

te zamen f 16109.328

In de 8 eerste maanden van 1869 is ontvangen f 12684.498

alzo meer in 1870 f 3424.83.

Het zoutdebet ter hoofdplaats Bandjermasin bedroeg 145 koksaks en 12 1/2 pikol.

De werkzaamheden in de steenkolenmijn Oranje-Nassau werden geregeld voortgezet.

Gedurende Augustus bedroeg de produktie van steenkolen 800 ton; terwijl op ultimo dier maand het restant kolen, in de magazijnen te Pengaron aanwezig, 5660 ton, en de voorraad in de magazijnen te Bandjermasin 2775 ton bedroeg.

Naar laatstgemelde plaats werd afgevoerd eene hoeveelheid van 441 ton steenkolen.

Van het personeel bij de mijn Oranje-Nassau, bestaande uit 635 personen, werden 199 geneeskundig behandeld, waarvan 141 herstelden, 1 overleed en 37 op ultimo Augustus onder behandeling waren.

[Jav. Ct.]

Met levendig genoegen deelen wij hier mede, dat ook te Samarang een Commissie zich zal vormen om gelden te verzamelen voor het Roode Kruis. De ruimsche deelname vindt zij op haar weg!

(Looomotief.)

Soerabaja, 14 October. Volgens een particulier telegram van Batavia dd. heden is door het Hooggerichtshof van N. I. de vrijpraak bekrachtigd der heeren van den Schoor en Koning en het vonnis van den heer de Groot met drie maanden gevangenisstraf vermindert.

Bij het Fransch Vice-Consulaat alhier is thans reeds ingeschreven voor een bedrag van ruim f 1700,00 ten behoeve der gewonde Franschen.

Op den 5den dezer en wel des morgens omstreeks 5 uren had er op Babat *brand* plaats in de kampong, gelegen achter de gouvernementen pasangrahan, welke zich slechts bepaalde en wel gelukkig, tot een bamboezen woning.

Door spoedige aangebrachte hulp en grotendeels door de genomene, krachtdadige en energieke maatregelen van den Maas bey bekel Soero Noto, was men spoedig den brand meester.

Onder reserve deelt men ons mede, dat dit onheil aan kwaadwilligheid wordt toegeschreven. (Soer. Ct.)

CARCA-LISTEN.

Invoer.

Van Singapore per steemb. «Koningin der Nederlanden», gez. Kuyser, agt. N. I. S. Maatschappij.

f 8000 aan spreijs, Chartered Bank. 35 pak visch, 10 kn. kammen, 13 do. koopwaren, 2 do. goudstaand, Lijn Toew. 5 kn. koopwaren, Jacobson en Co. 16 kn. garens, Borneo Company Limited. 4 kn. boeken, Blu Aboebakar. 2 kn. sigaren, Chartered Bank. 1 kn. manufacturen, Sidj Ajiroes. 13 kn. sigaren, medicijnen en thee, Harapint. 1 kn. sigaren, Internationale.

Van Amerika per Eng. schip «Argonaat», gez. Baker, agt. Dümmler en Co.

434 tons ijs, 1500 kn. petroleum, 113 oell. tabak, 61 kn. klokken, 2 do. euderdeelen van plagen, 120 plagen, 50 kn. visch, 3 do. gewigten voer klokken, Dümmler en Co.

Van Engeland per Noorwegisch schip «Pogga», gez. Möller, agt. MacLaine, Watson en Co.

4 kn. messen, 2 do. zakboeken, Reiss en Co. 140 oell. manufacturen, Borsen Comp. Limited. 3800 kn. zeep, Gumprecht en Strauss. 42 kn. manufacturen, Malins en Co. 6 kn. lederwerk, Lorrain en Co. 50 oell. manufacturen, Burt, Myrtle en Co. 5 vn. patiols, Bahre

en Kinder. 4 vn. ketels, 3 kn. assen, 3 do. snalden, 2 do. leder, Hunter, Houghton en Co. 2 kn. aardewerk, 10 vn. hagels, 2 kn' ijzerwerk, Pandel en Stiehans. 15 kn. manufacturen, 3500 stenen, 51/10 ton. coaks, Agenten. 70 md. aardewerk, 16 oell. ijzerwerk, 516 do. plantjeer, 8 brandkasten, 160 oell. manufacturen, Martin, Dycs en Co. 72 oell. manufacturen, 2500 kn. zeep, Piteira, Syme, en Co. 19 kn. manufacturen, Geo Wehry en Co. 10 kn. manufacturen, E. Moorman en Co.

Van Australia per Eng. schip «Nations Hope», gezagv. Blise, agenten J. Peet en Co.

1010 ton steenkolen, Stoomvaart-Maatschappij.

Van Amerika per Am. schip «Rainbow», gezagv. Shayers, agenten Dümmler en Co.

750 ton ijs, 10 pakk. stroo zakken, Agenten.

Uitvoer.

Naar Singapore per Eng. schip «W. A. Farnsworth», gez. Hamas, agt. Dümmler en Co.

18 kn. tabak, 79 vn. vleesch, 38 do. spek, 4 tierces hammen, 6 kn. cider, 12 oell. ragaal, Aan boord gebleven lading van Amerika.

Alhier geladen.

3/25 pic. koffij, 220 do. noten, Agenten.

Naar Nederland via Cheribon en Passaroesang per Ned. schip «General de Sleurs», gez. Vierma, agt. J. F. van Leenwen en Co.

52 ps. hammen, Aanboord gebleven lading van Nederland.

Lading voor Nederland.

100 pic. rotting, 50 do. sapanhout, 400 do. tin, 2875 do. koffij, N. H. M.

Lading voor Cheribon.

20/m. ps. zakken, 1 pic. goeiegarens, 1 kt. kantoorbehoefden, N. H. M.

Naar Singapore per Eng. schip «Argonaut», gez. Baker, agt. Dümmler en Co.

434 tons ijs, 113 pakk. tabak, 50 kn. visch, Aanboord gebleven lading van Amerika.

Alhier geladen.

500 pic. peper, Lorrain en Co.

Naar Nederland per Eng. schip «Sattara», gez. Thomas, agt. MacLaine, Watson en Co.

Te Passaroesang geladen.

2001,85 pic. suiker, Fraser, Eaton en Co.

Te Soerabaja geladen.

1500,00 pic. suiker, Fraser, Eaton en Co. 2503,94 do. suiker, G. Sourmond en Co. 62,29 pic. koffij, Homans en Co. 324,60 pic. koffij, Internationale.

Te Samarang geladen.

2002,31 pic. suiker, 708 do. koffij, 80 do. rotting, MacNeill en Co. 658 ks. indigo, Internationale. 16687 ks. indigo, 2949 pic. koffie, 3090,78 do. suiker, Dorrepaal en Co. 484 pic. koffie, Reubens Corver. 7 pic. suiker, 1 kt. confitures, 3 kn. thee, Dorrepaal en Co. Alhier geladen.

29467 ko. thee, John Pryce en Co. 123075 ko. thee, Agenten.

Naar Nederland per Ned. schip «Constance», gez. Kimoret, agt. G. Sourmond en Co.

Te Samarang geladen.

130 pic. rotting, 4000 pic. suiker, N. H. M.

Te Cheribon geladen.

3002,04 pic. suiker, 3875 do. koffij, N. H. M.

Te Batavia geladen.

2725 pic. koffij, N. H. M. 1 kn. boeken, 7 do. naturalien, 1 do. verslagen, le. Alg. Pakh. Meester.

Naar Nederland per Ned. schip «Nieuwe Waterweg», gez. van der Valk, agt. Geo Wehry en Co.

Te Soerabaja geladen.

232 pic. rotting, 7800 do. koffij, N. H. M.

Te Pecalongan geladen.

8852 pic. koffij, 10002 do. suiker, N. H. M.

Alhier geladen.

400 pic. tin, 100 do. sapanhout, 1200 do. koffij, 178 do. foelie, 125 do. noten, N. H. M. 5/8 vn. boter, Batsenburg en Co.

Van elk artikel in dit nummer voorkomende, en niet door anderen getekend, stelt zich voor de wet als schryver bekend.

J. C. VAN LIER.